48Ր ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1674 Կ. ՊՈԼԻՍ ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 21,3 ՅՈՒՆՎԱՐ 1904 25 ՇԷՎՎԱԼ 1322 21 ԲԵԱՆՈՒՆԸ ԷՎՎԷԼ 1320

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒՄ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ
38, Գալաթիոյ Մեծ ճամբէ, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր

Մանզումէի Էֆքիար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یومی وسیاسی غزتهدر
صاحب امتیازی : ارماسی فرید
اداره‌خانه‌سی باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԹԱՅԱՏԱՆԱՑՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղ.	50 ղ.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	13 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 դրուշ՝
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

Վենետիկի Մխիթարեան Միաբանութեան ամէնէն հմուտ անդամներէն մին ՀՆԱԽՕՍ, այսօր գիտական և պատմական անխախտ փաստերու վրայ Ջանշէնիկ հարուածը կուտայ «Բիւզանդիոն»ի մէջ քարոզուած ամբարշտութեան, կէտ առ կէտ հերքելով այն մոլար վարդապետութիւնները որոնք ուղղուած էին Խաչին և Հայ. Եկեղեցւոյ պաշտամունքին դէմ։ Հնախօս արդէն անձամբ մը չէ մեր ընթերցողներուն։ Իր «Ուղեւորի Նշխարք»ը զորս հրատարակեցինք, գրական անակնկալ մըն էր և ի վեր կը հանէր ներքուն հեղինակին մտքի կարողութիւնները, որոնք այս անգամ տարբեր նիւթի մը, եկեղեցական դատի մը և պատմութեան ճշմարտութիւններուն մէջ ի յայտ կուգան աւելի անդիմադրելի կերպով մը։ Կը յանձնարարենք մեր ընթերցողներուն ուշի ուշով կարդալ այս ներկուս պատասխանը, որ մեզանոյն ժամանակ պատմութիւնք է Խաչին պաշտամունքին և Հայ. Եկեղեցւոյ առաքելականութեանը։

ԽԱՉ ԵՒ ԾԻՍԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՌ ՀՈՐՈՑ

Հորոյ Բիւզանդիոնի մէջցաւ սոյն նիւթոյ խոսի հրապարակ նետեց տեսութիւններ, որոնք հակառակ էին ցարդ ընդունուած հաւատամքոյ եւ որոնք պիտի վիրաւորէին բնականաբար սիրոն ու միտքը բոլոր այն հայ քրիստոնէից՝ որ բողոքականներէն տարբեր կը խորհին։ Գայթակղած մարդերը բողոքեցին, եւ Կրօնական Ժողովը դատապարտեց իր կարգին Հորոյի տեսութիւնքը։ Զգացումն եւ իշխանութիւնն կատարեցին իրենց գործը. գիտութեան է այժմ խօսելու կարգը։

Այն դարուն յորում բողոքականութիւնը ծագեցաւ, Սրբազան Հնախօսութիւն կոչուած ուսումը տակաւին չկար։ Սովորութեան մը նախնական կամ յետամուտ ըլլալն իմանալու համար մէկ փորձաքար միայն ունէին Աւետարանը։ Այս ինչ ծէրք կա՞յ հոն. ուրեմն ուղիղ է եւ ընդունելի։ Չկա՞յ հոն. ծուռ է եւ խոտելի։ — Ուրիշ խնդիր է՝ թէ Աւետարանն իսկ ո՛րքան կարեւորութիւն կ'ընծայ՝ ։ — Հնախօսութիւնը եկաւ հակցուց բողոքականութեան՝ թէ իր հիմը խախտուտ եւ անգիտանական էր։ Թէ Սուրբ Աւետարանէն դուրս ուրիշ աղբիւրներ ալ կային՝ ուանդր թեանց քննութեան համար։ Այդ նոր ուսման չնորհիւ կաթոլիկ եկեղեցիէն անջատուած բողոքականութիւնը Գերմանիոյ եւ Անգլիոյ մէջ իր հետեւորդներէն ստուար մաս մը ետ դարձուց եւ հետզհետէ կը դարձնէ նոյն եկեղեցւոյն։ Եւ մինչդեռ այսօր նոյն իսկ անդդիական եկեղեցւոյն մէջ մեծ շարժում կայ յարելու յանիրաւի խոտուած ծիսականութեան, որուն հաւանելու համար արդէն չատ բան չէ մնացած, Հորոյ դեռ նոր երկիր քարոզ կուտայ մեզ՝ որ Լուսերի դարը դառնանք։ Հորոյ չատ ուշ արթնցած է. կրնայ դառնալ ենթել։ Զայս պիտի ապացուցանեմ։

* * *

Խաչի մասին Հորոյի կարծիքները երեք դասակարգի կրնանք բաժնել։

1. «Ոչ երբեք Տէրն մեր մարդն անցուց՝ իր չարչարանաց գործիքը մեղ թողուլ ի զօրութիւն, ի մխիթարութիւն կամ յերկրպագութիւն իր մասունէն եւքը. ոչ ալ առաքելք եւ աշակերտք առաջին դարուն այնպիսի դեր մը ընծայեցին Խաչափայտին»։

2. «Բանի մը հարիւր տարի վերջն է որ քրիստոնէութի՝ նը նիւթականացաւ, եւ հեթանոսութեան գաղափարները իւրացուց։ Փայտի մը պաշտօնը կանգնելով», որ «յոյներէն մուծուած է քրիստոնէական կրօնին մէջ»։

3. «Մեր հայրապետանէն ոմանք ալ յունամոլութեամբ այդ ՝ի՞ եռանդէն բռնուեցան, ուրկէ սա տեսակ երգեր եւ աղօթքներ՝ մանաւանդ Ժ դարուն ասոնները՝ մտան մեր մէջ. «Եկայք երկրպագեսցուք ասուածային Ս. Նշանի», և այլն։

1։ Այդ տողերուն մէջ սխալ ըմբռնած է Հորոյ Խաչին դերը։ Քրիստոնէութիւնը կը յարգէ զայն՝ ոչ երբ ինքն իրեն համար, այլ որովհետեւ Քրիստոսի կատարած փրկութեան գործին եղաւ։ Նախ քան զՅիսուս կար Խաչը եւ չէր յարգուեր. յետ բանալու իր վրայ զԱստուածորդին՝ մեծարելի եղաւ։ Նկեղեցին յարգելով զայն՝ ուրիշ բան չընկր, բայց յարգել Փրկիչը՝ որուն կը պատկանի այդ գործին։ Երբ մարդէն կը մեծարեն դրօշ մը, կամաը կը մեծարեն. անչուշտ հայրենիքը։ Եւ սակայն կը մեծարեն այդ կտաւը. եւ այդ աննշան լաթը կը «զօրացնէ» դիմուորը մահուան դէմ։ Քրիստոսի դրօշն է Խաչը. «Նշան Որդւոյ Մարդոյ»։ ԵՒ զին ուրի մը հոգալ էր որ կը դաչէր առաքեալը. «Ինձ քաւ լիցի պարծել, բայց միայն ի Խաչն Տեառն մերոյ»։ (Գղա. Զ. 14)։ Եւ այնքան բուռն էր իր փարումը Ս. Խաչին, որ իր լեզուին մէջ յաճախ Յիսուսի մահը կը լռէ, եւ ասոր արդիւնքը Խաչին կ'ընծայուի։ Յիսուս հրեայն եւ հեթանոսը կը հաշտեցնէ «Միով մարմնով ընդ Աստուծոյ՝ խաչեալ զանոսիկ ի նմա» (Եփես. Բ. 14, 16), «Արար խաղաղութիւն առեալ խաչին իւրոյ» (Կող. Ա. 20)։ Մեր դատապարտութեան վճիռը «բեւեռեաց ընդ խաչափայտին» (Անդ. Բ. 14)։ Ամէնէն չքեղ դերն ինքն իսկ Յիսուս առաւ իր Խաչին՝ վերջին գալստեան վրայ խօսելով. «Երեւեսցի նշան որդւոյ մարդոյ յերկինս, եւ յայնժամ կոծեսցին ամենայն ազգք երկրի» (Մատթ. Իդ. 30)։ Եթէ անոր երեւումը կարող է բոլոր ազգերը սարսափեցնել, ինչո՞ւ անկարող ըլլայ «զօրութիւն» տալ քրիստոնէին՝ յիշեցնելով անոր իր փրկութիւնը կենարարին մահուամբ։ Եթէ առաքեալը կրնայ պարծիլ եւ կը խիզախէ ասով, քրիստոնեայն ինչո՞ւ չպարծի։ Այ, եռանդուն լեզուն որով Յիսուս եւ Պօղոս կը խօսին Խաչին վրայ, բողոքականը երբեք պիտի չկրնայ ի բերանն առնուլ. մինչ ուղղափառը պիտի կրկնէ միշտ զայն եւ պիտի պնդէ՝ թէ հարկ է մեծագոյն պատիւը տալ այդ փառաւոր նշանին, այնքան մեծ՝ որքան մեծ է անոր տէրն իսկ։ որովհետեւ Աստուծոյ մը դրօշն է։ Աւելին կայ. Աստուածային արեամբ ողողուած է այդ փայտը. կարմիր կաթիլները դեռ կ'երեւին, և այլ եւս մահուան սովորական գործի մը չէ այն, աստուածային բան մըն է, Աստուծոյ մը մասունքն է։

Անոր ընծայելի պատիւը Նկեղեցին սահմանած է, երկրպագել։ Բայց «այս վերջինը, կ'ըսէ Հորոյ, միայն Աստուծոյ։ Գերագոյն էակին ընծայելի պաշտօն է»։ Ի՞նչ փաստով կ'ապացուցանէ զայդ, կամ ո՞վ է տուեր երկրպագութեան այդ սահմանը։ Ցարգանաց մեծ մը. ինչպիսի՞ ալ ըլլայ, որ և է սեպհական նշանակութիւն չունի, և իր զօրութիւնը կը ստանայ զայն գործածողին դիտաւորութենէն։ Բան այսմ՝ երկրպագութիւնը տրուած է ոչ միայն Աստուծոյ, այլ և մարդոյ և սրբազան իրաց։ Ասոր փաստերն անհամար են Հին Կտակարանի մէջ. Աբրահամ և Ղոտ հրեշտակաց երկրպագեցին, Յակոբ՝ Եսաւայ և Յովսեփայ, Մովսէս Յոթորայ և այլն. Կորիւն կը պատմէ՝ թէ Ս. Մեսրովպ երբ պիտի մեկնէր Բիւզանդիոնէն, «Երկիր պագեալ ծիրանեփառ աւգուստակաւագն և Սրբոյ Կաթողիկոսին Ատտիկոսի» այնպէս զատուեցաւ (17)։ Անանիա Կաթողիկոս երբ Սիւնիք դնաց, «Իշանէին ամենեքեան ի վերայ ծնգաց և երկիր պագանէին» (Արբել. ԺԹ)։ «Երկրպագութիւն է և մարդոյ, կ'ըսէ Շնորհալին, ոչ միայն արժանաւորաց, այլ և անարժանից, որքան զպատկերն Աստուծոյ՝ որ է հոգին՝ ընդ ինքեան կրէ կենդանութեամբն»։ և կը յաւելու. «և յետ բաժանելոյն ի միմեանց, ա՞բոցն միայն են երկրպագելի մարմնոյ» (առ Մանուէլ 132)։ Ուրիշ առթիւ երկրպագութեան ձեւին վրայ խօսելու ժամանակ ցուցած եմ՝ թէ կրկին էր այն հին ժամանակներէն. մին մինչեւ ի գետին, և միւսը կէս խոնարհմամբ (Մէջ. Սիպ. 25 սեպտ. 902)։ Արդ՝ երբ Հորոյ փողոցի կամ տան մէջ հանդիպելով իր ծանօթից, երկրպագութեան երկրորդ ձեւով կ'ողջունէ զանոնք, աստուածային պաշտօն կը մատուցանէ անոնց։ Ուրեմն երկրպագութիւնը «միայն Աստուծոյ ընծայելի պաշտօն չէ»։ և կրնանք անով պատուել խաչը, առանց խորած ըլլալու Աստուծոյ իրաւունքէն։

3. Խաչը մեծարելու այդ ձեւը նորամուտ և յունայմէ չէ. ինչպէս կը կարծէ Հորոյ. այլ քրիստոնէութեան սկիզբէն կար. այնպէս որ Յիսուսի աշակերտաց ժամանակակից հեթանոսք տեսնելով զայն, կը համարին՝ թէ խաչն իբրեւ Աստուած կը պաշտուէր։ Գ դարուն Մենուտիոս Փելիքս ափրիկեցին, որ յոյն մը չէր և Հռովմայ մէջ կ'ապրէր, յառաջ կը բերէ իր ընդդիմախօսին՝ Կիկիլիոս անուն հռովմայեցի հեթանոսի մը խօսքը. «ըսել՝ (Մենուտիոս էր ըսողը) թէ անոնք (քրիստոնեայք)... կ'երկրպագեն խաչի մը տխուր փայտին, ուրիշ բան չէ բայց վերագրել անոնց իրենց պաշտամ գործիներ. և սալ պաշտել զայն՝ որուն արժանի են»։ Որորիլ ըստ Հորոյի՝ թէ «դիւրին էր Տիրոջը մարմինը փնտռելէ չքաշուողներուն՝ այդ մահուան գործին ալ փնտռել գտնել, յայտնի կամ գաղտնի պաշտաման առարկայ ընել», և ասկից հետեւցնել՝ թէ այդպէս չբրին, անգիտանալ է խաչին պատմութիւնը։ Ս. Խաչը յետ Յիսուսի մահուան կանգուն Գողգոթայի վրայ. կը յարգուէր միշտ Առաքեալներէն և անոնց հետեւողներէն։ Ասոր փաստը կեցած է Առաքելոյ շատ մօտը, նոյն ինքն Ադրիանոս կայսեր գործին մէջ, որ խաչանելու համար անոր պատօնը, 137 թուականին ծածկեց խաչն ու գերեզմանը հողով և վրան տաճար մը շինեց՝ Սարամազդայ և Սաղկան արձանները կանգնելով անոր մէջ (Կիւրեղ Երուս. Պաւղինոս, Ամբրոսիոս և այլք)։ Տերտուղիանոս, որ նոյնպէս հռովմայեցի մըն էր և սոյն Բ դարուն վերջերը կ'ապրէր, պատասխանելով հեթանոսաց զրպարտութեան ի մասին խաչապաշտութեան, ճարտար դարձուածներով կը փորձէ պաշտպանել այդ պաշտօնը (քրիստոնէական մասը՝) նոյնինքն հեթանոսական բարքերէն ձեռնարկելով։ «Անոնք որ կը խորհին, կ'ըսէ, թէ կը պաշտենք մենք խաչը, մեզի հետ նոյն պաշտօնը չունին՝ երբ կը ջանան հաշտեցնել իրենց հետ փայտի կտոր մը (փայտեղէն կուռք)։ Ի՞նչ փոյթ կերպարանքին՝ երբ նիւթը նոյն է. ինչ փոյթ ձեւին՝ երբ նոյն նիւթն Աստուծոյ մը մարմինն է։ Ինչ զանազանութիւն կայ խաչի ծառին և աթենական Աթենասայ կամ Փարոսի Դեմետերին մէջ, որ ուրիշ բան չէ՝ բայց խաչոր ձող մը և տեւ փայտ մը՝ ասնկուած առանց պատկերի մը։ Որ և է սա՝ որ կը կանգնի ուղղաձիգ, խաչին մէկ մասն է։... Հռովմայեցւոց կրօնքը բոլորովին զինուորական է. անոնք կը պաշտեն իրենց դրօշները, կ'երդնուին իրենց դրօշներուն վրայ, բոլոր առտուածներէն նախամեծար կը համարին իրենց դրօշները։ Բայց այդ դրօշները խաչերու ձեւն ունին, որոնց բոլոր գեղեցիկ քանդակներն իրենց մանեակներն են և կատաներն իրենց հագուստը։ Կը գովե՛մ ձեր նախանձը. չէք ուզած մերկ և անզարդ խաչերը պաշտել» (Զատ. ԺԶ)։

Այսպէս՝ Բ դարու հեթանոսք և Քրիստոնեայք կը միաբանին հաստատել մեզ՝ թէ խաչի պաշտօն մը կար, և այս այնքան զգալի և այնպիսի եռանդնակ, այն է երկրպագութեամբ որ չքրիստոնէից՝ հեթանոսամիտ խաչապաշտութեան գաղափարը կուտար։ Եւ այդ պաշտօնը նոյն դարուն չէր կրնար հնարուլ, և այնպէս արագութեամբ տարածուիլ, երբ Հռովմ. մինչեւ ի Հռովմ. որ անոր երկրորդ քառորդին Ադրիանոս տիրապետէր ջնջել զայն. և վերջիւեալ վկայութիւնք արդէն գոյութիւն ունեցող, և ոչ թէ նոր հնարուող պաշտօն մը կը դնեն մեր առջեւ։ Քրիստոսի աշակերտաց ձայնը այդ դարուն հաւատացելոց սիրտերուն մէջ էր տարաբաղձ։ և անոնց աւանդած պատիւն իսկ էր՝ զոր կ'ընծայէին ասոնք խաչին։

Նոյն պաշտօնասիրութիւնն յառաջ կ'երթայ։ 326ին Ս. Հեղինէ պեղեց զԳողգոթա եւ գտաւ զերեզմանն ու խաչը, զոր հրաշք մը, օրհասական մը յանկարծական բժշկութիւնը, կ'որոշէ երկու աւազակաց խաչերէն։ «Հեղինէ գտաւ նշանը, կ'ըսէ Հերոնիմոս, և երկրպագեց թաղաւորին. ոչ թէ փայտին, ... այլ անոր որ կախուեցաւ այդ փայտէն»։ Նոյն պատուն իսկ Հեղինէ կարել կուտայ խաչէն մաս մը և կը նուիրէ Երուսաղեմայ Եպիսկոպոսին՝ որ յաւիտեան պահէ զայն իբրեւ անգին գանձ մը։ Եւ նոյն Դ դարուն Ս. Կիւրեղ Երուսաղեմացի կը գրէ՝ թէ իր օրով «բոլոր տիեզերք լի են խաչին մասերով» (Կող. ընծ. Դ)։ Այս եռանդը՝ որով Հեղինէ խաչը փնտռելու կ'ելնէ, և հազիւ գտնուած՝ բոլոր եկեղեցիք կը մանրեն՝ կը յափշտակեն զայն ու կ'երկրպագեն, յանկարծակի չէր կրնար ծնանիլ, պէտք էր վաղուց ընտանի ըլլար անոնց խաչին գաղափարն ու պաշտօնը, ինչպէս տեսանք։ Այդ նշխարները՝ զորս կ'առնուն պատուելու համար, այլեւս խաչին ձեւը չունին, սակայն քրիստոնէից փոյթը չէ այդ. աստուածային արիւնն ընկալ այդ փայտին վրայ. ուրեմն անոր ամէն մասունքն ալ յարգելի են։ Նոյն ժամանակ միանգամայն կը հաստատուի խաչի գիւտին տօնը, զոր կը կատարենք, կ'ըսէ Ոսկեբերան, սեպտ. 14ին (ճառ ԾԱ)։ Սոյն դարուս վերջերը Ս. Աստերիոս կը պատմէ՝ թէ Ս. Եւփիմեայ երեւցաւ «Նշանը՝ որուն կ'երկրպագեն քրիս ոնայք օրինական հրամանին համաձայն», ուշադրութիւն այս վերջին բառից։ Դարձեալ նոյն դարուն Յուլիանոս Ուրացող իբրեւ եղեռն հրաչակեց քրիստոնէից խաչափայտին երկրպագելը, ճակատին վրայ անոր ձեւը գրոշմել և իրենց դրանց վրայ դայն քանդակելը (Դիւրեղ Աղք. ընդ. Յուլ. Զ)։ Աւելի յետոյ պատկերամարտներն անգամ չդադրեցան յարգել խաչը. և նոյն ալանդով չաղուած կայսերք, ի չգէս Լեւոն Իսաւրացի, Կոստանդին Կոպրոնիմոս եւ այլք, իրենց դրամաց վրայ դրոշմեցին զայն։

Այսքան վկայութեանց առջեւ մրքան երաշխան կը թուի ըսել՝ թէ «առաքեալներէն քանի մը հարիւր տարի վերջը» մտաւ խաչի պաշտօնը։ Այս խօսքն ըսելու համար մարդ Հրատի մէջ ապրելու է։

3. Հայ եկեղեցին ալ իր գոյութեան առաջին օրէն կ'երկրպագէր խաչին. արդէն ու ի կերպ չէր կրնար ընել. քանի որ իր աչքերն այդ պաշտաման մէջ բացաւ։ Ագաթանգեղոս Լուսաւորչին այսպէս խօսել կուտայ. «Փոխանակ փայտին (կռոց) ոլորուած երկիր պագանէին (մարդիկ), կանգնեաց (Ս.) զխաչն իւր, (յայտնի է թէ ասոր մատուցանելու համար միւսին երկրպագութիւնը), ուստի եւ զոյս ճառագայթիցն արձակեսցէ ամենայն արարածոց» (Հն)։ Եւ նոյն Լուսաւորիչ փոզոցայ, հրապարակայ մէջ և ամէն տեղ «զերկրպագեալ ամենեցուն զնոյն նշան կ'անգնէր» (Ագթ. ՃԸ)։ Ե դարուն Դաւիթ Անյաղթ խաչի ներբողեանին մէջ նոյն գաղափարը կը պարզէ. «Եռափառք եւ քրիստոսապարգ սուրբ Նշանիս եկայք, աստուածասէրք, երկրպագեսցուք...։ Որչափ ի կարի ներուսն է՝ հնդերձ գովասանական երգով միշտ ի խոնարհ երկիր պագցուք...։ Զի թէպէտ եւ բարձաւ ի սմանէ ըստ մարմնոյ բեւեռեալն ի սմա, այլ զօրութիւնն բեւեռելոյն եւ այսօր ի սմին միացեալ է... Այսուհետեւ որ ոք հաղորդեսցի հաւատալով արժանացեալ. ոչ իբր ի լոկ խաչ, այլ իբր ի ստուգապէս նոյն ինքն ահաւոր զօրութիւն ատ բեւեռելոյն Աստուծոյ» (104-7)։ Դեռ նոյն հաւատքն է Ը դարուն, յորում Օձնեցին կ'ըսէ՝ թէ Որդւոյն Աստուծոյ մարդեղութիւնը «վարդապետաց մեզ պատեալ զկենդանագրեալ մարդկային ձեւով զպատկեր եւ զպատուական զայն յաղթութեան նշան, որոց երկրպագեալ՝ ոչ յերկուանամ Քրիստոսի զերկրպագութիւնն մատուցանել» (ընդդէմ Պաւղ. 42)։ Աւելի յառաջ չեմ գար, և Հորոյի կը թողում՝ որ երթայ «մատնեալ զանոսիկ ի նմա» (Եբրայ. Բ. 14)։

Ամէնէն վերջին ծայր զգածուելով Տիկին Պարգեւեանի այս գուրգուրան հոգածութենէն.

— Առաջին օրէն իսկ, երբ ձեր սեմէն ոտք կոխեցի, ըսա՝, դրախտի մը մէջ զգացի զիս, մայրս վերակենդանացած տեսայ քու աղնիւ հոգիիդ մէջ։ Նուարդ քոյր մը եղաւ ինձ համար, անմնուէր և ճշմարիտ քոյր մը, իսկ Պ. Պարգեւեան, մեր երկուքին ալ հայրը։ Այնչափ բարի զտնուեցաք ինձ հանդէպ, և այն սատիճան հոգածութիւն ցոյց տուիք որ իմ տանս մէջ կը նկատեմ զիս հիմա, և հայրս որ այլապէս տանն է ասպնջականութիւն գտաւ ձեր յարկերուն տակ, կարծես աղդուեցաւ ձեր բարի՝ օրինակէն, և հիմա, կը տեսնեմ որ կատարելապէս զղջացած կը թուի իր երբեմնի անխոհեմութիւններուն նկատմամբ։ Այդ ամէնքը օր առաւօտ կ'աւելցնեն իմ երախտապարտութիւնս ձեր հանդէպ, և կը զգամ որ ինչ որ դուք կը անօրինէք, բարի է և օգտակար իմ անձիս համար։

Տիկին Պարգեւեան վերջին ասուած ճառն ամենալով աղջկանը այս փափուշ պատասխանէն, մայրական համբոյր մը դրօշմեց անոր այտին վրայ, և զայն առանձին ձգեց, և ինքը դնաց իր պարտաւորութիւններովը զբաղելու։

Ամէլի երբ առանձին մնաց, չկրցաւ ցած էր սրտին մէջ, բայց բոլորովին վատահ չէր երիտասարդին փոխադարձ զգացումներուն։ Տիկին Պարգեւեանի այս խօսքերը սակայն բացարձակ էին, ինք եթէ սխալած ըլլար իսկ այսչափ ուշիմ, փորձառու և կենաց սերտած կին մը բնականաբար չէր կրնար սխալիլ իր ենթադրութիւններուն մէջ։ Հետեւաբար կը ծագէր իրեն համար երջանկութեան տարլոյսը, որուն կը տենչար երկար տարիներէ ի վեր։

Տիկին Պարգեւեան եւկարօրէն խօսեցաւ Էլմոնեանի նկատմամբ և ամէնէն վերջ, մայրական գրգռով մը,

—Ասանկ պարագաներու մէջ, ըսաւ, պէտք է որ ամէն մարդ իր կարծիքը ազատօրէն յայտնէ առանց կաչկանդումի և առանց քաշուելու։ Էլմոնեանի մերձեցումը յատկանշական էր, և ես այնպէս կը կարծեմ որ եթէ մեր կողմէ քաջալերութիւն տեսնէ, անմիջապէս քու ձեռքդ պիտի խնդրէ։ Դուն թէեւ տարիքով պզտիկ, բայց խելքով ու դատողութեամբ չափահաս աղջիկ ես։ Ի՞բրեւ սրտանց զքեզ սիրող մայր, ես անկեղծ կերպով իմ սիրտս բացի քու առջեւդ, կը փափաքիմ որ դուն ալ նոյնքան անկեղծութեամբ խոստովանիս ինձ զգացումներդ, որպէս զի անոր համեմատ ես ալ գիտնամ գծելիք ուղղութիւնս։

Ամէլի վերջին ծայր զգածուելով Տիկին Պարգեւեանի այս գուրգուրան հոգածութենէն.

— Առաջին օրէն իսկ, երբ ձեր սեմէն ոտք կոխեցի, ըսա՝, դրախտի մը մէջ զգացի զիս, մայրս վերակենդանացած տեսայ քու աղնիւ հոգիիդ մէջ։ Նուարդ քոյր մը եղաւ ինձ համար, անմնուէր և ճշմարիտ քոյր մը, իսկ Պ. Պարգեւեան, մեր երկուքին ալ հայրը։ Այնչափ բարի զտնուեցաք ինձ հանդէպ, և այն սատիճան հոգածութիւն ցոյց տուիք որ իմ տանս մէջ կը նկատեմ զիս հիմա, և հայրս որ այլապէս տանն է ասպնջականութիւն գտաւ ձեր յարկերուն տակ, կարծես աղդուեցաւ ձեր բարի՝ օրինակէն, և հիմա, կը տեսնեմ որ կատարելապէս զղջացած կը թուի իր երբեմնի անխոհեմութիւններուն նկատմամբ։ Այդ ամէնքը օր առաւօտ կ'աւելցնեն իմ երախտապարտութիւնս ձեր հանդէպ, և կը զգամ որ ինչ որ դուք կը անօրինէք, բարի է և օգտակար իմ անձիս համար։

Տիկին Պարգեւեան վերջին ասուած ճառն ամենալով աղջկանը այս փափուշ պատասխանէն, մայրական համբոյր մը դրօշմեց անոր այտին վրայ, և զայն առանձին ձգեց, և ինքը դնաց իր պարտաւորութիւններովը զբաղելու։

Ամէլի երբ առանձին մնաց, չկրցաւ արցունքը զսպել, արդեօք երա՞զ էր թէ իրականութիւն, արդեօք կը խարուէր իր զգացումներուն մէջ, այս ամենուրեք Ինչ ապագայ կը խոստանար իրեն։ Էլմոնեան թէեւ արտաքին երեւոյթով խիստ գնահատելի յատկութիւններ կ'արտայայտէր, բայց ներքնապէս ալ նոյն արժանաւոր մ'անձն էր։ Ինչ որ ալ ըլլար սակայն երիտասարդ մըն էր որ կը գնահատուէր՝ Տիկին Պարգեւեանի նման փորձառու կնոջ մը կողմէ ալ։ Մարդկային կարողութիւնը ասկէց աւելին չէր կրնար թափանցել, և եթէ ճակատագիրը դրժբախտ ըլլալ էր, ա՛ռու հետ որ ամուսնանար, չպիտի կրնար օձիքը ազատել իրեն սպասող կացութենէն։ Ամէլի այս բաներուն վրայ խորհելով հանդերձ, սրտովը համոզուած էր թէ ալ վերջ գտած էր իր դժբախտութեանց սահմանը, և ասկէ ետք պիտի թեւակոխէր երջանիկ կեանքի մը մէջ։

Երեք աղջիկներն ալ հիմա քիչ չատ նշանուածի հանդամանք ստացած էին, և ակնդէտ կը սպասէին պաշտօնական առաջարկներուն և ձեւակերպութիւններուն։ Պ. Սաղաթիէլ ասկայն հանկառակ երկու կողմէ ցոյց տրուած փութկոտութեան, ծանր կը շարժէր և օրեր անցնելէ ետք իսկ, չէր համարձակեր պաշտօնական առաջարկին։

Երիտասարդները մէկ քանի անգամ տուցանելու։

Երկրորդ և երրորդ անգամ այցելեցին երիտասարդները Պարգեւեաններու բնակարանը, Պ. Սաղաթիէլի ընկերակցութեամբ, ուր այլ և այլ առիթներու մէջ սկսան ցուցադրել իրենց արժանիքը։ Երկու կողմին ալ սիրտերը կը արոփէին, անհամբերութեան կայծը բռնկած էր երջանկութեան սպասող այս ապագայ ամոլներուն մէջ, որոնք թէեւ հրապարակաւ անտարբեր, սակայն օրտանց վերջին ծայր կը նեղուէին հաստատուին ու Սաղաթիէլի անհոգութեանը հանդէպ։ Պարգեւեան ամենապարանքով գործ տեսնող մարդերէն չէր, Պ. Սաղաթիէլ ալ անկէ վար չէր մնար, այս վերջինը մանաւանդ օրուն բերանը արած էր անհամաձայն ամուսնութենէ մը, չէր ուզեր խակ գործ տեսնել և կը փափաքէր որ երկու կողմերն ալ զիրար լաւ մը ուսումնասիրելէ ետք միայն առն իրենց որոշումը, ապագային չզղջալու համար։

Տիկին Պարգեւեան Պ. Բօլի հետ ալ երկարօրէն խորհրդակցած էր այս ամուսնական խնդիրներուն վրայ, և Իզմիրցին կատարելապէս վստահ՝ տանտիրուհին դատողութեանը, ինքն ալ անդէտ կ'ապասէր պաշտօնական առաջարկին։

Երիտասարդները մէկ քանի անգամ զգացուցած էին Պ. Սաղաթիէլի՝ երեւոյթի մը սարքելու և մայրաքաղաքս ծանօթ ընտանիքները հոն հրաւիրելով անոնց հետ փոխադարձաբար յարաբերութիւն հաստատելու պէտքը։

Վճռառակեալը այս պարագային ալ լուռ կը մնար, և բնաւ նպաստաւոր կամ անպարտ պատասխան մը չէր տար նորահասներու այս փափաքին։

Էլմոնեան որ մասէն տեղեակ էր բարթրանին ծանրաղլուխ բնաւորութեանը, երբ Բօլի ու Հրաչեայի հետ առանձին մնար,

—Պարապ տեղը մի՛ յոգնիք, կ'ըսէր, Պ. Սաղաթիէլ ճճապարանօք գործ չտեսնար։ Ասիկա իր նկատումներն ունի և մինչեւ որ անոնց գոհացում չտայ, կարեւորութիւն չընծայեր ոչ է թեւագրութեան։

Հարատութիւնը անբաւ էր երկու կողմին համար ալ, ա՛չ երիտասարդները և ա՛չ օրիորդները դրամի կամ ծախսի վրայ խորհելու վիճակի մէջ չէին։ Երիտասարդները մանաւանդ երեքն ալ, հազիւ դժբախտութեան ճիրաններէն ազատած, կը տենչային կարելի եղածին չափ չուտ վայելել իրենց սպասող երջանկութիւնը, որուն անկեղծօրէն փափաքող էր նաեւ Պ. Սաղաթիէլ։

(Շարունակելի)

ԳԱՅԹԱԿ

ՈՍԿԻՆԵՐՈՒ ՃԱՄԲՈՒՆ

ՎԻԱՊ

ՕՏԳԱԿԱՆ-ԸՆԹԵՑՔԱՅԻՆ ԿԱՏԱՐԱԾ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԺԶ.

Ամէլիի երբեմնի յուսահատութեանը՝ զուարթ քաջալերութիւն մը յաջորդած էր հիմա անոր սրտին մէջ որ կը խայտար։ Ա՛լ մինակ չէր տեսեր ինքզինքը ալիքներուն մէջ. մօրը մահուընէն ի վեր քաշած տարեկոյ տառապանքները կորնցուցած էին իրենց արժէքը, և հիմա Էլմոնեանն էր որ գրաւած էր ամբողջ սիրտը։ Աւետաբեր հրեշտակ մը կը թուէր աչքին տիկին Պարգեւեանը, Էլմոնեանի նկատմամբ անոր չատյլած դրուատիքները երախտապարտ կ'ընէին զինքը տանտիրուհիին առջեւ։ Ինք թէեւ նախապէս յուսոյ նշոյլ մը զգացած էր սրտին մէջ, բայց բոլորովին վստահ չէր երիտասարդին փոխադարձ զգացումներուն։ Տիկին Պարգեւեանի այս խօսքերը սակայն բացարձակ էին, ինք եթէ սխալած ըլլար իսկ այսչափ ուշիմ, փորձառու և կենաց սերտած կին մը բնականաբար չէր կրնար սխալիլ իր ենթադրութիւններուն մէջ։ Հետեւաբար կը ծագէր իրեն համար երջանկութեան տարլոյսը, որուն կը տենչար երկար տարիներէ ի վեր։

Տիկին Պարգեւեան եւկարօրէն խօսեցաւ Էլմոնեանի նկատմամբ և ամէնէն վերջ, մայրական գրգռով մը,

—Ասանկ պարագաներու մէջ, ըսաւ, պէտք է որ ամէն մարդ իր կարծիքը ազատօրէն յայտնէ առանց կաչկանդումի և առանց քաշուելու։ Էլմոնեանի մերձեցումը յատկանշական էր, և ես այնպէս կը կարծեմ որ եթէ մեր կողմէ քաջալերութիւն տեսնէ, անմիջապէս քու ձեռքդ պիտի խնդրէ։ Դուն թէեւ տարիքով պզտիկ, բայց խելքով ու դատողութեամբ չափահաս աղջիկ ես։ Ի՞բրեւ սրտանց զքեզ սիրող մայր, ես անկեղծ կերպով իմ սիրտս բացի քու առջեւդ, կը փափաքիմ որ դուն ալ նոյնքան անկեղծութեամբ խոստովանիս ինձ զգացումներդ, որպէս զի անոր համեմատ ես ալ գիտնամ գծելիք ուղղութիւնս։

Ամէլի վերջին ծայր զգածուելով Տիկին Պարգեւեանի այս գուրգուրան հոգածութենէն.

— Առաջին օրէն իսկ, երբ ձեր սեմէն ոտք կոխեցի, ըսա՝, դրախտի մը մէջ զգացի զիս, մայրս վերակենդանացած տեսայ քու աղնիւ հոգիիդ մէջ։ Նուարդ քոյր մը եղաւ ինձ համար, անմնուէր և ճշմարիտ քոյր մը, իսկ Պ. Պարգեւեան, մեր երկուքին ալ հայրը։ Այնչափ բարի զտնուեցաք ինձ հանդէպ, և այն սատիճան հոգածութիւն ցոյց տուիք որ իմ տանս մէջ կը նկատեմ զիս հիմա, և հայրս որ այ

նաւանդ Ժ դարուն» փնտռել խաչի պաշտամանց մուտքը Հայոց մէջ։

4. Ոչ միայն տէրունական խաչն, այլ անոր օրինակաց ալ կ'երկրպագէր Եկեղեցին։ Երբ փրկչական խաչը դեռ թաղուած էր, և քրիստոնեայք կ'երկրպագէին խաչին, յայտնի է՝ թէ անոր նմանութեանց կուռային այդ պաշտօնը։ Ո՛և է խաչի համար են Կիւրեղ Հեթանոսի եւ Տերտուղիանոսի վերոյիշեալ խօսքերը։ Ս. Եփիփ խոչի գիւտին յառաջ նահատակեցաւ. և իր տեսած խաչը փրկչականը չէր հարկաւ։ Լուսաւորչի կանգնած խաչերը նոր կը չինուէին։ Օձնեցին կ'ընդունի եւ կը պատուէ «քարեղէն» կամ «ոսկեղէն» կամ «յինչ եւ իցէ նիւթոյ» խաչերը (42,32)։

Սակայն պայման մը կար. Ցիսուսի Խաչն ատուածային արեամբ օծուած էր, և իր վրայ անոր զօրութիւնը կը կրէր։ Պաշամ էր՝ որ անոր օրինակներն ալ նոյնպիսի զօրութիւն մը սատանային օրհնութեամբ և օծմամբ, որով որոշուին մանաւանդ ի վերոյ ասվերակաց խաչերէն։ եւ այդ ժամանակ միայն երկրպագութիւն պիտի ընդունէին։ Յունք և Լատինք՝ խաչերը հաւատացեալց երկրպագութեան դնելէ յառաջ բաղդատմամբ կ'օծէին, կ'ասէ և կ'ապացուցանէ Մարտինի (Բուրդ. 220)։ Մեր նախնեաց քով սոսր լուսաւոյն օրինաներն ունէին։ այն խաչերը զորս կը կանգնէր Լուսաւորիչ, նաև «օրհնէր» կ'ըսէ Զենոբ (44)։ Եւ Օձնեցին կը կանոնադրէ. «եթէ ոք խաչ արասցէ փայտեայ և կամ յինչ և իցէ նիւթոյ, և ոչ տացէ քահանային օրհնել և օծանել զնա միւռոնովն սրբով, ոչ է պարտ զնա ի պատիւ ընդունել և երկրպագութիւն մատուցանել. զի դատարկ և ունայն է յաստուածային զօրութենէն, և արտաքոյ աւանդութեան առաքելական եկեղեցւոյ»։ Իսկ օծուածները «պարտ է պատուել և պաշտել, երկրպագել և համբուրել» (32)։ Նարեկացին ինչպէս իւրին համար կ'ըսէ. «Այս իւղ զդրոշեալն քառակուսեան յանուն քո, Ցիսուս, նշանի բարձրելոյդ հաւասար հաստէ» (Աղօթք ՂԴ)։ Շնորհային օծման հակառակողաց դէմ հեռաւեալ հեռաքարքարական տեղեկութիւնը կուտայ, զոր ուրիշ աղբիւրով մը չեմ կարող վաւերացնել։ «Առաքեալքն սուրբք և հոգեկիր հարքն՝ որ յետ առաքելոցն, այսպէս ասէին. զկազմեալ խաչ քառաթեւ ի նիւթոյ ինչ՝ զնէին առաջի, և զձեռս ի վերայ եղեալ՝ աղօթս մատուցանէին... ապա կանգնէին յարեւելս և հրամայէին հաւատացելոցն երկիր պագանել»։ ապա կը դնէ օծման սովորական ձեւը. աղօթել, Ջրով և զնիւղով լուանալ «ի նմանութիւն կողմանս աղբերացն որ ի վերայ առաջնոյ Խաչին», և միւռոնով օծել. «եւ այսպիսում եղելոյ՝ ապա պարտիւք երկիր պագանել ի նմա Քրիստոսի» (Թղթ. Մշկա. 259–60)։

ՀՆԱԽՕՍ

(Միսկանուբիւնը վաղը)

ԹԵՐԹԻԿԻՍ ԹԵՐԹԻԿԸ

ՄՈՌՈՅՈՒԱԾ ... ԻՋ ՄԸ

Ստիպուեցայ երեքաթթի օրով... գրական պաքս ուրել և Թերթիկիս մէկ յաւելուածը հրատարակել։ Անկուտիութիւնը ամէն բան ընել կուտայ, նոյն իսկ Հորոյին՝ Խաչի դէմ յօդուած գրել կուտայ։ Բայց ձգենք Բորթ Արթուրը, Հորոն և Դաւաբ-Բաշայի Ս. Յակոբը և դառնանք ի լոյս կուտա... գիտութեան։

Տանկլօխեան էֆէնտին ծանօթ դէմք մը դարձաւ չարաթ օրուան ամուսնութիւնովը։ Երանի անոնց որոնք կարգուելէ ետք կը մեծնան։ Խմբագրի մը ակնկալութիւնները սակայն երբեմն ջուրը կ'իյնան։ Այսպէս իմ հինգ ոսկիի ընկալագիրս չիլ կը մնար այս տեսակ փորձանքի մը կը հանդիպէր, թեւերուն տակ դդում կապած չըլալուն համար։ Նշարագրութեան մէջ ամէնէն չահեկան մասը մոռցուած էր, որ Տանկլօխեան էֆ ի... կարողութիւններուն արատ կը բերէր և մեր դրամներուն վճարումը պիտի ապահովէր։ Հետեւաբար մեր ընկալագրին գայթակղութիւնը միանգամ ընդ միշտ բառնալու համար, ստորեւ կը լեցնենք բաց մնացած մասը։

«Տէր և Տիկին Տանկլօխեան, նոր բապակ ամոլը, հարսանեկան արարողութիւններէն ետք, ցորկուան վաճառարար կառաքումով... Դումգարու մեկնեցան, մեղրալուսինը անցընելու համար...»։

ԲԱՆԱԳՈՂ ԼՈՒՐԻԹԻՆԵԱՆ

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

2 Յունվար 1904

Եւրոպական Նոր Տարւոյ առթիւ Բարիզի Սակարանը զոց էր։

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ԲՈՐԹ ԱՐԹՈՒՐԻ ԿՌՒԻԸ

ԷՐԼՈՒՆԿՇԱՆԻ ԳՐԱՒՈՒՄԸ

Թոքիոյէ հետեւեալ ընդարձակ տեղեկութիւնները կը հեռագրեն Էրլունկշանի զրաւման վրայ. — Ամսոյս կոիւը առաւօտեան ժամը 10էն սեւեռ մինչեւ ժամը 8 իրիկուան։ Ճաքոնցի ռազմիրաները ամբարէլ ի վեր կը պատրաստէին այս յարձակումը, մանաւանդ ական զեռեղած էին այդ բերդին դէմ։ Ականները լեցուցած էին ուժգին հրանիւթերով. զոր պայթեցուցին ռաքակոծութեան միջոցին։ Ստուարաթիւ հետեւակ զունդ մը հրացաններով եւ ձեռամբաշի ռումբերով պատրաստ կեցած էին։ Ռազմիրաններուն աշխատութիւնները ամենամեծ ճշդութեամբ առաջ տարուած էին։ Սոքը պայթեցնելու խոշոր խրամատ մը ճեղքեցին բերդին գլխաւոր պարսպին վրայ և Ճաքոնցիք պաշարման թնդանօթներուն պաշտպանութեան տակ խուժեցին դէպի բերդին ներսը։ Դիւաւեցին առաջակողմը, որուն վրայ իսկոյն պաշտպանութեան կէտեր սեղծեցին իրենց համար։ Կէս օրէ վերջ ժամը 4ին դադրեցաւ ռմբակոծութիւնը, և Ճաքոնցիք խոշոր թնդանօթներուն ուղղութեամբ եւ պաշտպանութեամբ մտան բերդին մէջ։ Հոն ահաւոր էր կոիւը։ Ռուսք իրենց պահուրտած տեղերէն արագահարուած թնդանօթներով խոշոր կորստներ պատճառեցին Ճաքոնցիներուն։ Բայց վերջապէս Ռուսք չկրցան երկար ատեն դիմադրել յարձակումին։ Ուստի մնացեալները բերդականներուն մէկ երրորդը. դաղտի ճամբէ մը ետ քաշուեցան։ Իրիկուան ժամը 8ին Ճաքոնցիք անարգել տէր եղան բերդին։ Հազար հոգի կորսնցուցած էին Ռուսերուն 200 կորուստին դէմ։ Այս բերդին առումը կատարելապէս Ճաքոնցիները տէր կ'ընէ մինչեւ ներսը Բորթ Արթիւր գացող երկաթուղիին, այնպէս որ հիմակ այլեւս պաշարողները մեծ դիւրութիւն մը ունին ստուար ուժեր հաւաքելու հոն։ Կը կարծուի թէ երկաթուղիին արեւմտեան կողմը գտնուած ռուս բերդերը լուսնեան դարտարտուած են 203 Մէթր Բլուրին եւ Խաչ Լերան վրայ զետեղուած ճաքոնական հրետանիին միջոցաւ։ Հիմայ Ռուսերուն ձեռքը մնացած են միայն հինգ կարեւոր բերդեր, այսինքն՝ Սունկսա. Վանկֆա, Սունկշաւ, Անչուշան եւ Իլան։ (Բայց կ'երեւի թէ ասիկա խոշոր սխալ մը է, որովհետեւ, Բորթ Արթուրի չորս գտնուած 24 բերդերէն Ռուսք առկաւին երեք հատ միայն կորսնցուցած են։ Կը գտնուին դեռ Վիշապ Լերան հարաւակոյս բերդերը, Գահակ լերան բերդամասերը, Թաֆէլպերդը, Վագր Թերակղզիին ամբողջ բերդերը, և Ոսկի լերան բերդերը, և վերջապէս Լիաօթէշանի ամրութիւնները։ Պաշտօնապէս հրատարակուած ցանկին կ'երեւի թէ 49 սպայ սպանուած եւ 58 վիրաւորուած են։

*** «Նովոյէ Վրէմիա»ի Բարիզեան թղթակիցը վատահելի աղբիւրէ առնելով կը ծանուցանէ թէ ռուս կառավարութիւնը վերջին օրերուս նոր կարեւոր ապացոյցներ ձեռք բերեր է, Հելի առջեւ ձկնորսներուն միջեւ Ճաքոնական Թորփիլանաւերու ներկայութեան վրայ։

*** Զարը նոր զօրքերը աչքէ անցընելու համար պիտի այցելէ Նանսի մէջ այլոց Խարքով, Օռեսա, ինչպէս նաեւ Սրմաւիր։

*** Միջազգային Ցանկնամոզովին հինգերորդ անդամը, Աւստրիացի ծովակալ Շբաուն քանի մը օրէն Բարիզ կը մեկնի Փրանց Եոզէֆ կայսր կողմէ ընդունուելէ վերջ։ Ցիշնալ յանձնաժողովը հիմա հետեւեալ անդամներէն գումարուած է.— Մովակալ Տ ապասով՝ ներկայացուցիչ Ռուսիոյ, ծովակալ Պոտնթ՝ Մեծին Բրիտանիոյ ծովակալ Շբաուն՝ Աւստրիոյ-Մաճառաստանի, ծովակալ Տէվիս՝ Միացեալ Նահանգաց ծովակալ Ֆուռնիէ՝ Ֆրանսայի։ Ռուս Ներկայացուցչին կ'օգնեն հինգ ծովային սպաներ, որոնցմէ մին է հսկաւաւոր նաւապետ Բլատօ եւ Օուենվոր Ցն ս'սելիքնատին մէջ պիտի լսուին վկաները երկուստեք, դէպքին դատական եւ իրաւագիտական պարագաները պիտի ուսումնասիրուին, նաեւ պիտի որոշուի անգլիացի ձկնորսներուն նիւթական վնասները (120,000 անգլ. ոսկի, այսինքն 2 միլիոն 880,000 քուրոն։) Վճիռը կը սպասուի մինչեւ Փետր. կէս. Բարիզի մէջ ընդհանուր կարծիքը այն թէ Ռուսիա դատը պիտի կորսնցնէ, թէ բոլոր ծախքերը պիտի վճարէ, սա՝ գլխաւոր փասը կայ թէ Ռուս Նաւատորմը երբեք Հելի այն կողմերը երթալու չէր, քանի որ տարաւորոյն այս եզանակին ձկնորսանաւերը հոն կը գտնուին։ Աւելի արեւելեան ճամբայ մը ընտրելու էին, և ա՛յն ատեն թերեւս պիտի կրնային ապացուցանել թէ ճաքոնական Թորփիլանաւեր գոյութիւն ունէին այն կողմերը։

ՆՈՐ ԼՈՒՐ ԷՐԼՈՒՆԿՇԱՆԻ ՎՐԱՅ

Դեկտեմբ'ր 30 թուով կը հեռագրեն «Պերլինէր Թակէպլաթ»ի. — Ամիսներ տեւող ծիգերէ վերջ. որոնց միջոցին ճաքոնցի ռազմիրաները Բորթ Արթուրի հիւսիսային ճակատի բարձունքը քայլ առ քայլ առաջ գացին. ճաքոնական երկու թեւերը կրցան գործակցիլ այդ ճակատին դէմ, և վերջապէս յաջողեցան՝ թէեւ խիստ զոհողութիւններով. որովհետեւ Ռուսք վայրագ յուսահատութեամբ կռուեցան։ Նոկի, «անխոցելի զօրավարը», անձամբ կը վարէր յարձակման գունդերը Էրլունկշանի վրայ։ Հիմակ արեւելեան և հիւսիսային ճակատները բոլորովին բացուած կը հանարին։ Տալնիէ չարունակ խոշոր թնդանօթներ կը զրկուին պաշարման բանակին։ Ռուսական թնդանօթներուն կրակը իր ապահովութիւնը կորսնցուցած է։ Էրլունկշանի մէջ գերի բռնուած Ռուսերուն վկայութեան նայելով, բերդապահներուն մեծամասնութիւնը սպանուած է։

*** Հռոմէ հաղորդուած պաշտօնական լուրերու նայելով, Ճաքոնցիք կիրակի օր ընդհանուր ահեղ յարձակում մը պիտի ընէին Բորթ Արթուրի վրայ։ Օտար զինուորական կցորդները զորավար Նոկիի սպայակոյտին կեդրոնը կը գտնուին։

ԹՕԿՕ ԵՒ ԲԱՄԻՄՈՒՐԱ ԹՈՌԻՈՅԻ ՄԷՋ

Ճաքոնի մայրաքաղաքին բոլոր փողոցները գոյնզգոյն դրօշներով եւ ճաքոնական ճաչակով զարդարուած էին, երբ երկու ծովակալները հանդէսով մուտ գործեցին հոն։ Նմանը քիչ անգամ տեսնուած բաղմութիւն մը լեցուած էր ամէնուրեք։ Երկաթուղիի կայարանին մէջ մեծ հանդիսաւորութեամբ կը սպասէին Միքատոյին, կայսրուհիին ներկայացուցիչները. նախարարները եւ ուազ պաշտօնատարները. որոնք սիրով ողջունեցին ծովակալները. մինչ հազարաւոր դպրոցականներ ալ կ'երգէին եւ ծաղկեփունջեր կը ներկայացնէին։ Թոկօ եւ Բամիմուրա, որոնք հազիւ կրնային ճամբայ գտնել, կայսեր կողմէ յատկապէս զրկուած կառքերով Պանզայ (կեցցէ) աղաղակներու մէջէն նախ գացին ծովային պաշտօնատունը, ուրկէց քիչ վերջը թափորով ճամբայ ելան Պալատ երթալու համար։

*** Երկու Ճաքոնցի սպաներ անցեալ օր Իտալիոյ Սելցիա նաւահանգիստը գացին պանական նաւարանը այցելելու։ Առանք ուղղակի ճաքոնական կառավարութեան կողմէ զրկուած են բոլոր Եւրոպական նաւարանները այցելելու, որովհետեւ կառավարութիւնը մտադիր է նոր մարտանաւեր գնել։

*** Ռուսիայէ կը հեռագրեն թէ կը յուսացուի ի որ զօրավար Քուրոպաթքին փետրվար ամսուան ընթացքին մէջ 460,000 զինուոր պիտի ունենայ 1500 թնդանօթներով։ Զարը, ինչպէս հեռագրեր ծանոյց, նորէն զինական ուղեւորութեան ելաւ, և պիտի երթայ մինչեւ Կովկաս, չարժման մէջ դրուող զօրքերը աչքէ անցընելու, որոնք իսկոյն Մ. Արեւելք պիտի զրկուին։ Կովկասեան Խաղախները համամբուած են Արմաւիրի մէջ, ուրկէց ուղղակի պիտի երթան Քուրոպաթքինի մօտ։ Վլատիվոսթոքի և Բորթ Արթուրի մէջ գտնուած զօրքերն ալ հաղուելով, Ռուսիա Մ. Արեւելքի մէջ պիտի ունենայ 700,000 զօրք։

*** Քուրոպաթքին երկար հեռագիր մը ուղղելով Զարին ժամանաւորապէս, կը խնդրէ որ Ն. Վեհափառութիւն բարեհաճի կարելի եղածին չափ շատ զօրք զրկել իրեն։ Կը խնդրէ նաեւ որ, եթէ կարելի է, ամէն օր անդրբսպերիական երկաթուղիին երկու ծայրերէն 18 կառախումբ ճամբայ ելնեն փոխանակ 12ի։ Բայց այս վերջին կէտին վերայ դժուար պիտի ըլլայ գոհացնել զինքը։ Պատերազմի սկիզբէն ի վեր նոյն երկաթուղիին տարած է 537,000 մարդ, 10,800 սպայ, 118,000 ձի, և 24,000 թոնս վառօդ։

ՆԱԻԱՊԵՏ ԲԼԱՏՈՅԻ ՆՈՐ ՅՕԴՈՒԱՆԸ

Մովակալ Պ. Բրիլլվ Նովոյէ Վրէմիայի մէջ ջատագով հերքել նաւապետ Բլատոյի քննադատութիւնները ռուսական նաւատորմին վրայ, Բլատօ նոր նամակով մը կ'ամբաստանէ ծովակալը թէ կը ջանայ ռուս ժողովուրդը մոլորեցնել վարդագոյն նկարագրելով Խաղաղականի Երկրդ Նաւախումբին կացութիւնը։ Նաւապետ Բլատօ կ'ըսէ թէ ծովակալ Պիրիլլվ էր ընթերցողները տղու տեղ դրած է։ Մովակալը ճարտասանական ձեւերը մէկ կողմ թողլով, կ'ըսէ, պէտք է խոստովանիլ Ճաքոնցիներուն առաւելութիւնը Բօժանսթվենսքիի վրայ մարտանաւի և նաւազի տեսակէտով։ «Որովհետեւ Բօժանսթվենսքի այլ եւս յոյս չի կրնար դնել Բորթ Արթուրի և Վլատիվոսթոքի նաւախումբերուն վրայ, ուստի յաջողութեան ամէն յոյս կորած է այլ եւս իրեն համար։ Աւելի աղէկ բրած կ'ելլար ծովակալ Պիրիլլվ յորդորելով ժողովուրդը որ արագ և կորովի կերպով գործէ երրորդ նաւախումբ մը փութացնելու համար Բօժանսթվենսքիի, և որուն յապաղումը ոճիր մը պիտի ըլլայ։»

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

«Նայէ Ֆրայէ Բրեսէ»ի Դեկտ. 31ի երեկոյեան տպագրութենէն

Ճաքոնի ծովային գործոց նախարարութիւնը կը հրատարակէ ռուսական Սեվաստոբոլ զրահաւորին մէկ սպային նամակը։ Այս սպան Ճաքոնցիներուն ձեռքը գերի ինկած էր։ Ըսուած է այդ նամակին մէջ.—«Բորթ Արթուր մինչեւ Դեկտ.ի վերջ հազիւ կրնայ դիմանալ, անկէց ետքը չի կրնար ընդդիմութեան տոկալ։ Դեռ կատարեալ յայտնի չէ թէ Ճարտնցիք ինչ յառաջդիմութիւններ ըրած են բերդաքաղաքին կեդրոնին մէջ, բայց նոր յառաջխաղացութեան մը կարելի չէ դիմադրութիւնը ընել հին ուժով։ Պալթիկեան Նաւատորմին ուղանայը Բերդաքաղաքին համար խիստ ցաւալի պարագայ մը եղաւ։ Պաշարման տարուր վախանը օր ըստ օրէ կը մօտենայ։ Բորթ Արթուրի յղկականներուն անարիկ ըլլալուն ենթադրութիւնը լոկ առասպել է։ 203 Մէթր Բլուրին գրաւուելէն վերջ բերդաքաղաքին անկումը անխուսափելի եղաւ։ Բաղքին հին մասին մէջ միայն կարելի է ընդդիմութիւն ընել քիչ մը։ Բորթ Արթուրի մէջ այլ եւս փայտ չի գտնուիր, և ամէն մարդ ցուրտէն կը դողայ։ Ռազմամթերք հասցնելն ալ անկարելի է։ Ռիճկ-Արբոր անզգլական շոգենաւը, որ Բորթ Արթուրի ճարտնակաւ գիծը կրցաւ խլել բանջարեղէն միայն բերաւ։ Բաղաքին մեկուսացուելէ կատարեալ երեղութիւն մէն է հիմա։» Նամակը կը վերջանայ սա՛ յայտարարութեամբ թէ բերդաքաղաքին պաշտպանները և նաւազները որոշած են մինչեւ վերջը արտասովոր ուժգնութեամբ կռուիլ իրենց պատիւը փրկելու համար։

*** Շանկայէն ալ կը հեռագրուի «Տէյլի Թելեկրաֆ»ի թէ Բորթ Արթուրի ռուս գերիները կը պատմեն որ մարտանաւերէն ցամաք ելնող ռուս նաւազներուն մէկ երրորդ մասը իսկած է։ Զօրավար Սթէսսէլ խիստ վշտաբեր է, և միւս բարձրաստիճան սպաները արդէն մասամբ բոլորովին անգործութեան դատապարտուած են իրենց վէրքերուն պատճառաւ, և կամ սպանուած ըլլալով։ Սունչուշան և Իլան բերդերը երկարող ճարտնական ականներուն գործը առաջ կը տարուի մեծ դիւրութեամբ։ Այդ երկու բերդերուն կացութիւնը վճռուած է։ Այսօր վաղը ճարտնական նոր յաջողութիւններու կը սպասուի։ (Տե՛ս Հեռագիրներ։)

*** Թոքիոյէն «Մորնինկ Բոսթ»ի ալ կը հեռագրեն թէ Ճաքոնցիք ըրին լմեցուցին ականի զետեղումը Զանկթուան բերդին մօտ և այսօր վաղը պիտի բռնկցնեն զայն։ Քանի մը օրէն վերջապէս այդ բերդին անկումն ալ տեղի պիտի ունենայ։

*** Քուրոպաթքինի Բանակին կեդրոնէն կը հեռագրեն դերման թղթակիցները իրենց թերթերուն թէ Ռուսք սկսած են նոր ա՛ռութիւններու դիմ մը չմնել Բորթ Արթուրի զրաւուած բերդերուն ետեւը։ Թոքիոյէ ալ կը հեռագրուի թէ այս միջոցիս Քուրոպաթքին իր կէտերուն վրայ սկսած է չարժումներ ընել, 30,000 հոգի զրկած է Թիլինկէն Զէնկցու և Թաշաօթանկէն։ Այս երկու կեդրոնները Մուքտէնէն յետոյ մէն արեւելեան կողմը կը գտնուին ա՛նպէս որ Ռուսք կը թուին զօրացնել իրենց ձախ թեւը։

*** Լ Նատոնի թերթերուն եկած լուրերը կը ծանուցանեն թէ Քորէայի քաղաքային կացութիւնը խիստ կնճռոտած է։ Կուսակցութիւններ երկուքի բաժնուած են, ռուսասէր և ճաքոնասէր Կառավարութիւնը դարձեալ դիմում ըրեր է Ճաքոնի՝ ներքին անդորրութիւնը պահպանելու համար մէջ ցներ ձեռք առնել։

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

«Սբանճարտի» խմբագրականեն

Էրլունկշան բերդին գրաւումը Ճաքոնցիք վերջապէս կարողացան զգալ թէ ծակեցին ռուսական ամրութիւններուն շղթան։ Ըստ սոլ րոթեան զօրավար Նոկի խիստ ծանր գին մը վճարեց յաջողութեան համար։ Իր քաջերէն հազար հոգի ինկան յարձակման մէջ։ Ռուս պահակազօրքերուն 500 հոգիէն 300 հոգիին աւելին ինկան։ Ցաղթակոչներուն տեսակէտով կեանքի կորուստը կրնայ ծայրայեղ չնկատուիլ, որովհետեւ ձեռք ինկած առաւելութիւնը խիստ մեծ է։ Դուշակուած էր որ երբ վերջին յուսահատ կռիւներուն ժամանակը դար, երկուստեք ո՛չ խնայողութիւն պիտի ըլլար. ոչ ալ պիտի խնդրուէր, և վերջին ընդհարումներուն պատմութիւնը ցոյց կուտայ թէ տխուր գուշակութիւնը կը կատարուի լիովին։ Երբ զօրավար Սթէսսէլ իր վերջին Մանիֆէսթոն հրատարակեց հիւսիսի հետ իր ճամբան կորուելէ վերջ. ըսած էր իր պահակազօրքերուն թէ մահը միայն պիտի ազատ ընդդիմութեան վախանը։ Անոնք որ տրամադիր եղան այս մահասարսուռ կռիւը նկատելու իբրեւ պայմանագրական գիւղացութիւն մը՝ պիտի խոստով նին թէ մինչեւ հիմա Ռուսք գործնականին մէջ ցոյց տուին իրենց անխռով քաջութիւնը։ Եւ Լրենց յամառութիւնը թուլցնելու ոչ է պատանդել ալ չենք տեսներ իրենց կողմէ։ Մարդկային դիմադրութեան և չարքաշութեան սովորական չափէն դուրս նկատուած ա՛նքան հաշուալի զոհողութի նեներով պաշարող Ճաքոնցիք միառմի թշնամիին ոտքն խլեցին կարեւոր և կենսական կէտը։ Այսուհանդերձ վաղուէր գօտին դեռ կը մնայ իբրեւ ցցուած սպառնալիք մը ուժասպառ յարձակողներուն կ'դէմ։ Նոյն իսկ հիմակ որ սուր ծայրը բռնեցին Ճաքոնցիք և ետ քաշեցին զայն. կանխատես կ'ելլայ կարծենք յայտար բելը թէ կարծուածին չափ շուտ պիտի փութացուի ամրութեանց շղթային խզումը։ Երլունկշան մին է միայն այն բազում հնայուն բերդերէն որոնք կը պակնն քարձուքները կոբուստի դատապարտուած նաւատանգարան չուրջ. և ամէնէն կարեւորը չէ։ Որպէս զի կարելի ըլլայ Բորթ Արթուրի անկումը մօտալուտ նկատել պահակ զօրքերը պէտք է գուրս քշեն այն ամրութիւններէն որոնք դիրքին բանալին կը կարծուին, որովհետեւ պէտք է գիտնալ թէ Բորթ Արթուրի սիրը երկ ըրդ երկաթուղիին վերեւ կան դեռ բազում բարձրաւանդակներ որոնց վրայ ցցուած են ռուսական թնդանօթներ։

Այսու հանդերձ, անցեալ Դ.ի յաղթութեան լուրին վրայ Ճաքոնցիք իրաւունք ունէին հանրային խրախճանութիւններ կատարելու Թոքիոյի մէջ։ Երբ վերջապէս 203 Մէթր Բլուրը Միքատոյին զօրքերուն ձեռքը ինչպէս, այս գրաւման արժէքը տեղնուեցաւ Ռուսական Նաւատորմին մնացորդ մասին խորտակման մէջ։ Ասիկա ինքնին մեծ կարեւորութիւն ունէր, որովհետեւ ասով կը կնքուէր Բօժանսթվենսքիի Նաւախումբին բանաը։ Կրնայ վաւերական կամ ոչ-վաւերական ըլլալ այն լուրը թէ Պալթիկի Նաւատորմը Մատակաքարի ջուրերուն մէջ պիտի սպասէ և կամ Թեթերպուրգի ջուրերը պիտի կանչուի, բայց ծովային խնդիրներու փորձառու մասնագէտներուն կարծիքին համապատասխան է։ Հնդկաչինական Թերակղզիին քանի մը կէտերուն վրայ միշտ ճարտնական մարտանաւեր դէտ կեցած են։

Որպէս զի Սթէսսէլ իր առջի ծրագիրը չկրնայ ի գործ դնել, զօրավար Նոկի միեւնոյն ատեն միջոցներ ձեռք կ'առնէ Լիաօթիշանի ամրութիւններուն մուտքը արգիլելու ռուս զօրքերուն կամ անոնց պահպանումը անկարելի ընելու իրենց։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՃԱԲՈՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԱՆԿՈՒՄ ՍՈՒՆԿՇՈՒՇԱՆԻ

ՀԱԲՈՆԱԿԱՆ ՅԱՂԹՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻՆ

ԹՕՔԻՕ, Ցնվ. 1. — Ռիւթէրի հեռագիր մը կը ծանուցանէ.— «Ճաքոնցիք երեկ յարձակմամբ առին Սունկշուշանի բերդը, որ Բորթ Արթուրի հիւսիսային կողմը կը գտնուի։

ԹՕՔԻՕ, (Պաեսօնական). — Զօր. Նոկի կը տեղեկագրէ.— Ճաքոնցիք երեկ առտու ժամը 10ին օգը հանեցին Սունշուշան բերդին հողային պատէզները, և յետոյ յարձակմամբ առին ամբողջ բերդը։ Պատան զօրքերուն մէկ մասը փախաւ բերդին հարաւային կողմի բլուրներուն վրայ, մնացեալը փլատակներուն տակ թաղուեցաւ, ճարտնական ականներուն պայթման հետեւանքով։ Զօր. Նոկիի մէկ ուրիշ հեռագիրը կ'ըսէ.— Ճաքոնցիք Սունկշուշան բերդին առջեւ ճարտնական ականներուն պայթումէն բարձրացած հողակոյտերը մէկդի ընելով. փլատակներուն ներքեւ գտան 2 ռուս սպայ և 160 զինուոր, ամենքն ալ ողջ. և զերի վարեցին զանոնք։ Սոնոք կը յայտարարեն թէ 150 ռուսեր ալ թաղուած ըլլալու են հողակոյտներուն ներքեւ։

—(Պաեսօնական). —Զօր. Նոկի կը տեղեկագրէ թէ Ճաքոնական ջոկատ մը Բալունկշանի արեւելեան բերդին դէմ գոր՝ելով, Շբ. իրիկուն ականներու միջոցաւ յաջողեցաւ քանդել այդ բերդին պատնէշներուն մէկ մասը։

ԼՈՆՏՈՆ. — Ռիւթէր Թոքիոյէ կը հեռագրէ.— «Այսօր Ճաքոնցիք գրաւեցին Ն. ամրոցը, ինչպէս նաեւ Բալունկշան բերդն և Հուզանեանդօի հարաւային բարձունքները։

ՇԱՆԿԱՅ. — Սունկշուշան բերդին առեւտ լուրէն առաջ հանդարտ լուր մը կ'ըսէ.— Ճաքոնցիք գրեթէ ամբողջեցին Սունկշուշան բերդին դէմ ուղղուած փոսերուն և ականներուն չինութիւնները։ Այժմ պատրաստութիւններ կը կատարեն՝ հողապատնէշներն օդը հանելու համար բերդին վրայ յարձակելէ առաջ։

ԲԵՌԼԻՆԻՍՊՈՒՐԳ.— Դեռ-ծովակալ Բազնաքով Թոլստուութիւն ատացաւ Բեղերսպուրգ դառնալու, վասն զի իր առողջական վիճակը թոյլ չի տար իրեն մասնակցիլ իրաւարար յանձնաժողովին աշխատութեանց։ Իր յաջորդը, դեռ-ծովակալ Տուպասով ամոյս էին Բարիզ պիտի մեկնի։

ԼՈՆՏՈՆ. — Զիֆտէ «Տէյլի Թէլեկրաֆ»ի ուղղուած հեռագիրը կը յարէ նաեւ թէ Ճաքոնցիք չգրաւեցին Բորթ Արթուրի Նորաշէն մասը զոր Ռուսերը պարպած էին վախնալով որ Ռուսերը ականներ դրած կ'ըլլան։ Ճաքոնցիք գիլերը կը ոմբակոծեն քաղաքը իրենց դիրքերը յայտնի չընելու համար։ Բորթ Արթուրի նաւահանգստին մէջ այժմ ռուսական չորս Թորփիլանաւեր միայն կան լաւ վիճակի մէջ։

ԼՈՆՏՈՆ.—«Տէյլի Մէյլ» կ'իմանայ Թոքիոյէ թէ Նիսչուանկէ հասած տեղեկութիւններուն նայելով 30,000 Ռուսեր Թիլինկէ մեկնած են Զիէ-կի-Ֆու և Զանօդնկէ երթալու համար։

ԲԵՌԼԻՆԻՍՊՈՒՐԳ. — (Պաեսօնական). — Զօր. Սախարով Դեկտ. 31 թուով կը հեռագրէ Ընդհ. Սպայակոյտին.—«Կը թեթեւցնէր երկկ յարձակման ճաքոնական պահակագունդին վրայ, Զիլինրու գ'ւղին մօտ, և քանի մը ճաքոնցիներ սուրնաւար ըրին և մէկ հոգի ալ գերի բռնեցին»։

ԼՍ ՀԷ. — Իտալիա Լս տտորագրեց հիւանդասենեակներու վերաբերեալ կարգադրութիւնը։

ՎԻԵՆՆԱ. Կայսրը ընդունեց վարչապետ Մ. տը Բէօրպէրի հրաժարականը և անոր տեղ պաշտօնի կոչեց Պարոն Կաւը։ Բէօրպէրի դանիէին միւս անդամները կը պահեն իրենց պաշտօնը։ Ներքին գործոց նախարարութիւնը պիտի վարէ Վերին Աւստրիոյ կառավարիչ Կոմս Պիլանա Ռայտ, և դատական նախարարութիւնը, դատական պաշտօնատան պետ Մ. Բլայն։

ՍՆԳԻՐ ԴՊՐՈՒԹԻՒՆ

Բ. ՀԱՏՈՐ

ԶՕՆՈՒԱԾ

ՏԿՆ. ՎԵՐԺԻՆ Պ. ԿԻԼԼՊԷՆԿԻ

ՍԻՏՇԱՆԿԻՆ

Հրեաները կը պարծենային թէ իրենց Տաճարը 46 տարուան մէջ չինուած է։ Մենք ալ կրնանք պարծիլ թէ «Անգիրտի երկու հատորները 26 տարուան մէջ հրատարակուեցան։

Առաջինը 30 զրուշ

Երկրորդը 20 »

Դիմել Պալէնց Գրատուն։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ԳԱԼՖԱԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑ

ՓՈՔՐԻԿՆԵՐՈՒ ԿԱՂԱՆԴՂԷՔԸ

Նախորդ գումարը	120
Պարոնյաք և Օրիորդք	
Սրամ և Լեւոն Պետիկեան	10
Արշակ էֆ. Թումանեանի և Օր. Գալենիկ ՃԷպէճեանի հարսնիքին առթիւ, կնքահայրը Եպիփան էֆ. Լօքմակեօզեան փոխան հարսնեւոմի զարդարանաց, Գալֆեան Որբանոցին կը նուիրէ	100
Աղաւնի Էֆէեան	5
Հայկասէր »	5
Մկրտիչ Փափազեան	20
Ալիս Գարակէօզեան	20
Կարապետ »	20
Եղուարդ Էսեան	30
Զարեհ »	20
Բրիս Ա. Նշատաճեան	20
Եղուպ »	20
Վահան Մնտիկեան	20
Լուիզ Պառաւեան	20
Նուարդ Գ. Շահպազեան	20
Յովհ. Բեռթիպեան	30
Աարինէ Ե. Գարաեան	20
Գումար	508

(Կնիք Խնամակալութեան)

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆԻՆ ՇՈՒՐՋ

Տարաբախտ Սարգիս Զեարիկեանի անձնասպանութեան լուրը մեզի հետ անձնապահած էին նաև ամբողջ տեղական մամուլը, ինչպէս նաև մեր զանազան պաշտօնակիցները։ Հանգուցեալը պաշտօնակիցներու այս սքանչելի անձնասպանութեան ազդած է բաւական դէպքը խորապէս ազդած է բարեսէրներու սրտին, որոնք գէթ անձնասպանին մահուանէն ետքը անպատասխանատուութեան այս սքանչելի ձգելու համար սանկ ծանր պար չը ձգելու համար մը կրկնապէս թշնդժաղուելեամբ մը կրկնապէս թշնդժաղուելեամբ մը ուռուցած Զեարիկեան ընտանիքը, իրենց սրտաբուղխ նուէրները կը փութացնեն հանգուցեալին կնոջն ու զաւակներուն։ Զեարիկեանի անձնասպանութիւնը այն տեսակէտով մանաւանդ ուշագրաւ է որ. ինչպէս կը վկայեն զինքը ժամին ճանչցողներ, բարի, աշխատասէր ու վերջին ծայր պատուաբեր մը էր հանգուցեալը, և իր գժնդակ խորհուրդը չը գործադրած հարիւրաւոր տեղեր գլուխը զարկած և ամենանշին թոշակով իսկ գործ մը փնտռած էր, չը մեռնելու չափ ապրելու համար։

Այս առթիւ հետեւեալ նպատները ղրկուած են Տի՛ն Զեարիկեանի.—

Գրավաճառ Պօղոս էֆ. Պալենց	20
Մ.իրան էֆ. Ս. Գարամանեան	20
Ցիկ. Էպրուհի Պ. Գալֆեան	27
Մանօթ վաճառանագործ Յովհաննէս էֆ. Ս. Փափազեան	20
Ճաշարանապետ Սարգիս էֆէնտի Յովհաննէսեան	5
Փաստաբան Կարապետ էֆէնտի Սօլախեան	10
Մ. Հ.	5
Մանօթ սեղանաւոր Երեւումէֆէնտի Փափազեան	100
Դեղավաճառ Հայկ էֆէնտի Սէլէզեան	20
Սլիքեան էֆ. Գուլումեան (Սարբեար Քօլանը)	20
Օր. Արմինէ Զ. Գարագաշեան իր խնայած դումարէն	5
Երուանդ էֆ. Գալաթալեան	10
Միսաք » Թէլլալեան	10
Կ. Ա.	40
Պետրոս էֆ. Պետրոսեան	20
Այրի Տիկ. Բարիս Գրիգորեան	10
Ոն Ո. Ա.	20
Տիկ. Նազիկ Զ. Փափազեան	10
Գրիգորիկ Սիրմարդ Զ. Փափազեան	6
Օր. Վերգին Կ. Վարդանեան	5
» Սիրանուշ Կ. »	5
Աւետիս էֆ. Տատեան	5
Երուանդ » Խաչիկեան	5
Թոմաս » Աբրահամեան	5
Գ. Ս.	2
Արաքէս էֆ. (Գուլեսի)	5
Վահրամապետ էֆ. Ագասարեան	5
Հայրակ էֆ. Գ. Պիւքիւճեան	2
Գիրեազօ էֆ. Բ. Կալեա	5
Մ. Ե. էֆ. Ճիրմէճեան	5
Գասնիկ էֆ. Գոֆֆաֆեան	5
Արամ էֆ. Արեւեան	5
Գրիգորիէ էֆ. Յովհաննէսեան	5
Մինասեան էֆ. Տիւզեան	2
Օր. Մանիկ Խաչեան	5

Գոմիտասեան Խանի մէջ յանկնակատար Զարեհ էֆ. Գէլկեան իր բարեսէր բարեկամներէն հաւաքած դրամով ստորագրեալ դումար 702½ դրուշ ղրկած է ղրկացեալ ա՛ձնասպանին Տիկնոջը. որոնց կողմէ կը փութանք շնորհակալութիւն յայտնել թէ յշեալ նուիրատու Տեարց և թէ միւս բարեսէրներուն։ որոնք այնպէս մարդասիրութիւն ցոյց տուին թշուառ ընտանիքի մը հանդէպ։

Աղէքսանդր Արթինոֆ	54
Օր. Արշալոյս	27
Օր. Արուսեակ Դարբասեան	20
Արշակ Սուլուխանեան	20
Աշոտ Սէֆէրեան	10
Աբիկ Ոսկեմասեան	10
Արաւիր Աշճեան	15
Արշաւիր Ճվաֆեան	5
Արթաքի Մէհտէրեան	5
Արմենակ Տարխանեան	5
Արթաքի Ֆէյլեան	5
Անդրանիկ Փանոսեան	5
Ասատուր Սրմաեան	5
Սլիքան Ալիքսանեան	20
Գարեգին Նշանեան	27
Գասպար Նէվշէհիրլեան	10
Երուանդ Զորաբ	27
» Արզումանեան	10
Զանազանք	35½
Զարեհ Գէնկլեան	54
Էտուար Օտաբաշեան	5
Իգնատիոս Իգնատիոսեան	5
Լեւոն Վաքեան	27
Լեւոն Միսաքեան	5
Կարապետ Զէյլեան	20
Կարապետ Խաչատուրեան	10
Հանրի Նախում	10
Հայկազ Աբիկեան	27
Հաճի Ճիվան Արխանեան	40
Հաճի Յակոբ Ունճեան	20
Հաճի Յարութիւն Սերովբեան	10
Մանուկ Մանուկեան	27
Մինրդատ Հայկազն	10
Մարտիկ Եազմաճեան	5
Մարգար Էլմէլէճեան	5
Յարութիւն Այվազեան	10
Յովսէփ Համամեան	20
Պիվէն	20
Պօղոս Մաճեան	27
Պօղոս Բէյզեան	10
Վահան Տէր Յակոբեան	10
Տիրան Վաքէեան	5
Տիգրան Մխայլճեան	5
Դումար	702½
Վերի ցանկը	449
Նախապէս ղրկուած	234
Ընդհ. գումար	1385½

ՍԿԻՒՏԱՐԻ Ս. Խաչ և Իմաստիէի թաղերուն եկեղեցական միացման խնդիրը։ Ջուրը ինկած կ'երեւի։ Իմաստիէցիք չեն համակերպիր, և Ս. Խաչի Թաղ. Խորհուրդէն կը պահանջէն որ յարգուի ա՛յն հին յանձնառութիւնը. որուն համեմատ Իմաստիէի հոգեւոր պէտքերը Ս. Խաչ պիտի հոգար. եւ ասկէ գոյացած հասոյթին հարիւրին քսանը իբր ծախք վար դրուելով մնացեալ ութսունը կէս առ կէս պիտի բաժնուէր երկու թաղերուն միջեւ։ Իմաստիէցին հիմա դարձեալ այս պահանջումը կ'ընէ, և հարկ եղածը դրեր է Ս. Պատրիարք Հօր։ Եթէ Ս. Խաչի Թաղ. Խորհուրդը չհամակերպի վերջապէս, Իմաստիէցիք իրենց հոգեւոր պէտքերուն համար պիտի դիմեն եղեր Ս. Կարապետի եկեղեցին, եթէ Դուզկունճուքի մէջ կարելի չէրլայ հոգալ իրենց բոլոր պէտքերը։ Այս կարգադրութեամբ պ'ոտի երթան հիմակ մինչեւ որ Լրենք առանձին իրենց համար եկեղեցի մը կանգնին իրենց թաղին մէջ։ Այս տեղեկութիւնները քաղեցինք Խմբագրութենէն ուղղուած նամակէ մը։

ԳՈՀՈՒՆԱԿՈՒԹԵԱՐ կը ծանուցանենք թէ Վեհ. Սուլթանը բարեհաճած է Ուլայի առաջին ատիճանին բարձրացնել և Ա. կարգի Մէճիտիէ պատուանշան շնորհել. Բաղդատութեան առողջապահական յանձնաժողովին անդամ Վահ. Տոքթ. Կոմիտաս էֆ. Օր՝անեան։ Վահ. Կոմիտաս էֆ. Ս. Գաբրիէլ Հօր եղբայրն է։ Այս կայս. շնորհներուն առթիւ մեր շնորհաւորութիւնները կ'ուղղենք թէ՛ Ն. Սրբազնութեան և թէ Ն. Վեհութեան։

Ս. ԹԱԴԷՈՒ և Բարթողիմէոսի տօնին առթիւ Ադեքսանդրիոյ մէջ, Վեհ. Բարթող փաշայի ազարակի մատրան մէջ, որ փաշան իր ծախքով կառուցած է յանուն իր անուանակից առաքելոց Տ. Մկրտիչ քահանայ Զըլզատեան դեկտեմբեր 4ին Ս. Պատարագ մատուցած է և Բարթող բարի՝ տիկնոջ կողմէ տրուած սեղանին ներկայ գտնուած է։

ԿՐՕՆ. ԺՈՂՈՎԸ վերջին նիստին մէջ լսելէ ետքը Դատաստ. Խորհրդոյ մէկ տեղեկագիրը, որոշեց լուծել ամուսնութիւնը դեղագործ Լեւոն էֆ. Մազմանեանի ընդ Ծիրի Գալֆեանի, և արտօնեց այրը կրկին ամուսնանալու, իսկ կինը զրկեց։

ԳԱԼՖԵԱՆ ԸՐՀԱՆՈՑ. — Խնամակալութիւնը և մայրը շնորհակալութեամբ կը ծանուցանեն թէ՝ Օր. Կալինիկ Ասատուր 5 օամ. ոսկի նուիրած է որքանոցին իր յիշատակ իր հանգուցեալ եղբօր Յակոբ էֆ. Ասատուրի, անոր անուան տարեդարձին առթիւ։ Ոսկերիչեան և Էքմէքճեան եղբարք իբր մատաղադին Ս. Յակոբայ տօնին առթիւ 1 անգլ. ոսկի նուիրեցին։ Մ. Հրանդ էֆ. Դարբինեան իր հանգուցեալ հօր Տիրան էֆ. Դարբինեանի մոհ ուան առթիւ 1 մէճիտ։ Ասատուր էֆ. Սալտնեան 1 լիրա. պաղազին։ Տիկ. Եազմնէ Մ. Նաղիկեան 1 ոչխար մատաղազին։ Վիչէն էֆ. Տուխանեան 1 ոչխար մատաղազին իրենց ննջեցեալ յշատակին համար նուիրած են Որբաբոցին։

Տիկին Հանրիկ Մարտիրոսեան իր խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնէ Սգ. Հիւանդանոցի վիրաբոյժ Տոքթ. Զարդարեան և օգնական Տոքթ. Իփլիքճեան էֆ.ներու, նաեւ Սրբոհի օր և հիւանդապահ Օր. Մարիի որոնք մարդասիրաբար ամէն հոգածութիւն չառայեցին իրեն Հիւանդանոցի մէջ իր երկամեայ պատսպարման միջոցին։

ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

Երէկ, ժամը 8½ին, Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցիին մէջ վաղուէ հանդիսաւորութիւնով տեղի ունեցաւ պսակադրութեան հանդէսը Գրէտի Լիոնէի աւագ պաշտօնատարներէն Յակոբ էֆ. Պապեանի Օր. Զապել Կ. Փափազեանի հետ, կնքահայրութեամբ փեսին եղբօր Գաբրիէլ էֆ. Պապեանի։ Եկեղեցին որ չքեղապէս լուսազարդուած էր այս առթիւ, հաւաքուած էր Պապեան և Փափազեան ընտանիքներու բազմաթիւ համակիրներու ու բարեկամներու և հրաւիրեալներու բազմութիւն մը։ Ներկայ էին Տէր և Տիկին Կարապետ էֆ. Փափազեան և զաւակունք, Միքայէլ էֆ. Պապեան, Տէր և Տիկին Գաբրիէլ էֆ. Պապեան, Տէր և Տիկին Վահան էֆ. Պապեան, Տէր և Տիկին Սեպուհ պէյ Մաքսուտ, Տիկին Ներսէս Տէր և Տիկին Մարթէն Յակոբեան, Տիկին Նշան էֆ։ Սէֆէրեան և Օր. Սէֆէրեան Զարքաճեան էֆ. և Օր. Զարքաճեան, Վահան էֆ. Սուրէնեան, Կարապետ էֆ. Խորասանճեան, Զգօն էֆ. Խորասանճեան, Սրուանդ էֆ. Գարաեան, Բեյոլբէ էֆ. Պաղէրկեանեան, Տէր և Տիկին Մկրտիչ էֆ. Ասատեան, Օր. Պէշիկթաշլեան, Արշակ էֆ. Կիւրեղեան, Յակոբ էֆ. Սաթճեան, Տէր և Տիկին Բեսթիպեան էֆ., Յ. էֆ. Զարքաճեան, Բրէտի Լիոնէէն Տէր և Տիկին Մ. Թանքալ, Տէր և Տիկին Մ. Կէռսեն, Տէր և Տիկին Մ. Մաթքովիչ Տիկին Յովհաննէս Յակոբեան, Վարդ Պարրիկ և Աւետիս էֆ. Կիւլպենկեան, Տօքթ. Հրանտ էֆ. Մատթէոսեան, Մ. Շապէռ, Տէր և Տիկին Գէորգ Սաղբեան, Տէր և Տիկին Յարութիւն Սեդրակեան եւն. եւն։

Պապկի արարողութեան նախագահեց Տ. Դէորգ եպս. Երէցեան զգեստաւորուած, իսկ ձեռնտուութիւնն ու հաղորդութիւնը կատարեցին երկու կողմի տանտէրէց Տ. Յովհաննէս և Տ. Եղիազար քահանաները։ Արարողութեանց աւարտումէն ետքը, Տէր և Տիկին Յակոբ էֆ. Պապեան և բոլոր հրաւիրեալք առաջնորդուեցան Սրլանտա, ուր չքեղ պիֆիլով մը պատուասիրուեցան և բաւեմաղթութիւններ ուղղուեցան նորապսակ ամուլին։

Հարսը ընդունեց բազմաթիւ գոհարեղէններ։ Տէր և Տիկին Պապեան ընդունեցին շատ մը շնորհաւորական հեռագիրներ և այցագրեր։

*** Խմբագրութիւնս իր շնորհաւորութիւնները կը յայտնէ այս առթիւ Փափազեան և Պապեան ընտանիքներուն, ինչպէս նաեւ նորապսակ ամուլին։

ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ԲԱԺԻՆԸ

ՆՇԱՆԱԿՈՒՍՈՒԹԻՒՆ ՎԵՐԱԴԻՆԻ Դ. ՈՒԴՈՒՐԼԵԱՆ ԵՒ ՄԱՐԻ Գ. ՆԱԶԱՐԷԹԵԱՆ ԽՍՍԵՑԵԱԼՔ

ԿՆՈՔՆՔ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ-ՇԻՒԱՐԾ. — Երրորդ զաւակը Մկրտիչ էֆ. Մինթանճեանի։ Մկրտութեան հանդէսը տեղի ունեցաւ երէկ Մայր եկեղեցիի մէջ կնքահայրութեամբ Լեւոն էֆ. Մինթանճեանի։ Մկրտող քահանան էր Տ. Խորէն քահանայ։ Պատուասիրութիւններ տեղի ունեցան Մինթանճեաններու բնակարանին մէջ։

×

ՅԱՒՈՒԹԻՒՆ, անդրանիկ որդի Մրհրան էֆ. Ակնանքեանի։ Կիրակի օր մկրտուեցաւ Սկիւտարի Ս. Խաչ եկեղեցիին մէջ, կնքահայրութեամբ Սարգիս էֆ. Ալեքսանքեանի։

×

ՋԵՔԻՒՌ, դուստր Սրմենակ էֆ. Մինչճեանի, մկրտուեցաւ կիրակի օր Էյուպի Ս. Աստուածածնայ եկեղեցիին մէջ. կնքահայրութեամբ Գրիգոր էֆ. Մինչճեանի և ձեռամբ Տ. Յարութիւն քահանայ Դերձակեանի։

ԹԷՎԱՎԷՇԱՆ ընտանիքը իր խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնէ թէ Մաքրիգիւղի Թաղ. Խորհրդոյ, թէ՛ եկեղեցական դասուն և թէ բազմաթիւ բարեկամաց, որոնք ներկայ գտնուեցան հանգուցեալ ՊՕՂՈՍ ԱՂԱ ԹԷՎԱՎԷՇԱՆԻ յուղարկաւորութեան հանդէսին և այս առթիւ ցաւակցութիւն յայտնեցին։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ

(1904 20 Դեկտմ. Բշ.)

ՑՈՐԵՆ

Ճերմակ Առաջին օխան	37-37½	փարա
» երկրորդ »	36	»
Մախլութ »	32-33½	»
Ջավտարը »	30-31	»
Սէրթ առաջին, օխան	34 – 34½	փր.
» միջին տեսակ	31½-32½	»

Այսօր ժամանեց 25 վագոն ցորեն Ա. նատոլ։

ԱԼԻՒՐ

Տեղական քրբա Ա. պարկը	72-73	ղշ.
» » Բ. »	68-70	»

ԹԵՓ

Օխան 19½ փարա։

ԳԱՐԻ

Քէօսէյնճէ 11¾—12 ղրշ. դրիւը
Մերսին և Ռումէլի 10¾—11 »

«Կազմարարական մեծ հաստատութիւն»
Կարդալ Դ. Սրեա

ՐԷՍՄԻ

ԹԷՎՖԻՇԱՔ

Թիֆարէթ վէ Նաֆսա Նէզարէթը ճէլիլէսի հուզուզ միւավիրլիկի է՝ Պապը Ալի խթիշարէ օտասը միւմէյիզը սանիսի սատ. Ապաբէլ Բահիմ Շատան պէյ էֆ. Թային պույրուլմուշ տրը։

ՆԵՐՔԻՆ

ԿԱԼՈՒԱՆԱՏՈՒՐԻ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐԸ. (Պաւսօնական Զեկոյց). Կալուածատուրքերու գանձման կանոնագրին 4'րդ յօդուածը հետեւեալ կերպով բարեփոխուած է, որ պետական և նախաբարաց Խորհուրդներուն որոշման վրայ վաւերացած է Կայս. Իրատեով.—

«Հարկահաւաքներուն երեւան ելած պարտքերը, եթէ երեւան ելած թուականէն երկու ամիս առաջուան գործողութեանց կը պատկանին, հարկահաւաքներուն հետ պատասխանատու են նաև ելմտական քննիչները. եթէ պարտքը 4 ամիս առաջուան կը պատկանի, այն ատեն պատիժին մասնակից պիտի ըլլան նաև մալ միւտիրները, ինչպէս նաև գաւառներու եւ նահանգային կեդրոն գաւառակներու հաշուակալներն ու տէֆթէրտարները »

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՆՈՐ ՏԱՐԻՆ.— Վեհ. Սուլթանը կիրակի օր, շնորհաւորական հեռագիրներ ուղղեց Եւրոպական այն վեհապետներուն, որոնք նոյն օրը ծանեցին 1905ի տարեմուտը։ Նոյն վեհապետները փոխադարձ հեռագրով շնորհակալութիւն յայտնեցին։

—Բարձր. Մեծ Եպարքոսն ու Արտաքին գործոց Նախարարը իրենց շնորհաւորական այցագրերը ղրկեցին եւրոպական նոր տարին տօնող օտար դեսպաններուն։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ.—Վիլհէլմ կայսր ինքնագիր նամակով մը Վեհ. Սուլթանին ծանոյց Գերման իշխաններէն Հօշնձոլլէն իշխանին մահը։

ՕՍՄ. ՆԱԻԱՏՈՐՄԸ.— Ձենովայի Անսամբ տան յանձնարարուած սրընթաց 7 թորիլանաւերուն շինութիւնը աւարտելու մօտ է և քանի մը ամիսէն ծով պիտի իջուցուին։

ԿԱՑՍ. ՀՈԳԱՏՈՒԹԻՒՆ.— Լիվերբուլի իսլամ հասարակութեան պետ Ապտուլլահ Կիլիոմ էֆ. որ Պ.լիս եկած է, հիւանդած ըլլալով. Վեհ. Սուլթանին հրամանով կը դարմանուի Հաժիտիէ մանկանց հիւանդանոցին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը բարեհաճեցաւ իր բաներուն հաղորդել տալ Կիլիոմ էֆ ի։

ՅՈՒՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ. — Ֆէնէրի Պատրիարքարանին Խառն Ժողովը որոշեց Պատրիարքարանի հասոյթներէն 15 հազար ղրուշ յատկացնել առաջիկայ Մնդեան տօնին աղքատներուն բաժնելու համար։

—Դատական նախարարութիւնը արտօնեց ձեռնարկել Ֆօթիատիսի կոտակին գործադրութեան։ Օսմանեան պանքան նախընթաց օր Առեւտրական դատարանին որոշումին վրայ Ֆօթիատիսի ժառանգութենէն մնացած 4000 ոսկի յանձնեց, ժառանգորդներուն արուելու համար։ Բրէտի Լիոնէն ալ, որ կը գտնուէր հանգուցեալին հարստութեան մէկ մասը, նոյն գումարը յանձնեց կատակատարներուն։

ՄԱՆԻՍԱՆԻՍԷՆ.—Ծովային նախարարութիւնը հրաման տուաւ 25 հազար ղրուշ յատկացնել Դատ. գիւղի եւ Պըզվիներու շրջանաւերուն նորոգութեան համար։

ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ԸՆԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ.—Պոլիս բնակող Ֆրանսայի ուսուցիչները ընկերութիւն մը հիմնեցին «Պոլսոյ դատարարութեան անդամներուն ֆրանսական ընկերութիւն» անունով. Ասոր նպատակն է դատարակներու միջեւ պահել և ստեղծել համերաշխութեան կապեր, անոնց ընդհանուր կամ մասնաւոր շահերը պաշտպանել, նիւթական առաւելութիւններ ձեռք բերել, ինչպէս զեղչ ուղեւորութեան տոմսերու գինին վրայ, հիւանդութենէն և այլ պարագաներէ առաջ եկած ծախքերուն վրայ. գոնէ բարոյական պաշտպանութիւն մը եւ ամէն կարելի միջնորդութիւն ընել անիրաւուրէն վնասուած անդամներուն եւ իրարու օգնել պաշտօներ եւ դասեր գտնելով իրարու։ Ընդ.ման կրնան մասնակցիլ միայն Ֆրանսացի և կամ ֆրանս. պաշտպանուած դատարակներ եւ վարժուհիներ։ Անդամ կրնան ըլլալ նաև բոլոր համալսարանական վկայագիր ունեցող դատարակներն ու դատարակուհիները, ինչպէս նաև Պոլսոյ մէջ 5 տարի ուսուցչութեամբ զբաղող ամէն անոնք։ 1904—5 դրպրոցական տարիին համար յանձնաժողովը կազմուած է հետեւեալներէն.— Տկ. տ'Ալէնքուր, Օր. Ժաքօ, Տեարք Պլանչոնկ, Շուզէլ, Իզուար, Լաքօսպլէզ, Լէկօֆ, Մակիւս, Բրօնթ, Բէյմոնտ եւ Սարբէ։ Ընկերութիւնը իր առաջին նիստը ափտ դումարէ այսկի - բրակի Իւնիոն Ֆրանսէզի մէջ։

ՊՏՏ.ԿԱՆ ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.— Նահանգ երթ ն մէջ վիճ-կագրական յանձնախումբեր պիտի կազմուին Միլիքիէի շրջանաւարտ եւ կուսակալներու հետեւորդ պաշտօնեաներուն հսկողութեամբ, պետական վիճակագրութիւնները կանոնաւորաբար պատրաստելու համար։

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ ծրագիր մը պատրաստեց երկրին ճարտարարուեստական եւ երկրագործական զարգացման մասին։ Հանրօգուտ չնութեանց նախարարութիւնը դիմում ըրաւ փութով գործադրելու այդ ծրագիրը։

ԱՐՄՏԻՐՆԵՐԸ.—Սեւեար. Սենեակը տեղեկագիր մը պատրաստեց Անատոլուի արմտիքի փոխադրութիւնը դիւրացնելու համար։ Տեղեկագիրը կը քննէ երկրագործական նախաբարութիւնը։

ՎԱՆԻ ԲՕԼԷՐԱՆ. – Երկկ գրած էինք թէ Վանի մէջ քօլէրայի 3 մահ եւ 2 դէպք պատահած է։ Համաճարակին աղետալի հետեւանքներուն առաջքը առնելու համար խնդրուեցաւ Բ.Դուռէն, որպէս զի քաղաքէն մէկնողները բժշկ. քննութեան եւ հականեխման ենթարկուին քաղաքին եւ գիւղերուն մէջ կապալելի դէպքերը անմիջապէս տեղեկագրուին եւ բժիշկներ ղրկուելով, հիւանդները կամ քաղաքէն դուրս հաստատուելիք հիւանդանոցները փոխադրուին, կամ մեկուսացուին իրենց տեղը։ Մեռնողները քաղաքէն հեռու թաղուին փողոցներու մաքրութեան հոգ տարուի, աղբիւրները այ ուին եւ ջուրերը եռացուելէ ետք խմուին։

—Պայազիտի եւ Քարաքիլիսէի մէջ ժանտատենդի հիւանդութիւնը սատակցած է եւ Բարաքիլիսէի մէկ քանի գիւղերուն մէջ անծանօթ հիւանդութիւն մը ծագած է։

Մ. ԲԻԲԷ ԼՕԹԻ.— Գրած էինք թէ Ֆրանսացի ակադեմականը վերջերս հիւանդացած է և Թաքսիմի ֆրանս. հիւանդանոցին մէջ կը դարմանուի։ Իտալական «Ճիորնալէ տ'Իթալիա» թերթն թղթակիցին հետ տեսակցութեան մը միջոցին ֆրանս ցի գրագէտը սարսափ լսուած է։

—Տարիներէ ի վեր կը հալածուիմ ու կը տառապիմ փոքր տենդէ մը. զոր չեմ գիտեր թէ ո՛ւր վատցած եմ, գուցէ Զինասասանի, գուցէ Ճաքոնի կամ Սֆրիկէի մէջ, ճիշդը չեմ գիտեր։ Երբ վրս կուգայ 15-20 օր կը չարչրկէ զիս և յետոյ կը ձգէ հանդարտ. տարի մը։ Նկէ տառապած ատենս աչխատութեան բոլոր կամքս կը ջլատուի. և ինծի համար աչխատութիւնը կեանք և առողջութիւն է։

Մ. Բիւ՛ր Լօթի հաստատեց այն լուրը թէ Սառա Պէրնառի իրդրանքին վրայ թատերգութիւն մը կը գրէ։

—Նիւթը չինական կեանքէ է. ապելցուց Մ. Լօթի, որովհետեւ այդ կեանքը հաճոյ կը թուի բարեկամուհիս՝ Սառա Պէրնառի։ Բայց չեմ գիտեր թէ ինչ պիտի ելլայ մէջտեղ։ Վերջին օրերս երբ մեծ դերասանուհին Պոլիս եկաւ, իրարու հետ տեսակցեցանք տեսարաններուն և կացուդիրքերուն մասին. կը կարծեմ թէ առաջիկայ ձմեռ, ոչ առաջ, թատերախաղը պիտի աւարտեմ։ Այսու հանդերձ մեծ վախ մըն ալ ներսս չեմ։ Սառա Պէրնառ, ինչպէս յայտնի է իր ճաչակներն ու քահանայքները ունի և շատ կը վախնամ որ սեւ կեղծամ մը դնելու պէտքը զայն յուսահատեցնէ...։ Այն ատեն, մնաք բարո՛վ Զինատան։

Ուրիշ հարցումի մը Մ. Լօթի հետեւեալ գրական լուրը տուած է թղթակցին.

— Բարիզի «Բրվիւ տը Էֆօ Մօնտ» հանդէսին համար, որ այժմէութեան առթիւ քանիցս խնդրած էր ինձ. գրեցի, բայց առանց խանդավառութեան, երկրորդ գիրք մը ճ. բոնի Վրայ։ Դարձեալ «Տիկին Բրիզանթէմ»ի աչխարհին և քիչ շատ նոյն անձերն են որ ի հանդէս կուգան։ Այս անգամ «զոքանչ»մը տիկ. Բրիւնն է որ գործի վրայ է։

ՀԱՆՐ. ՊՈՒՐՅԻ ՎՍՐԶՈՒԹԵԱՆ տնօրէն Մ. Բօնսթանթէն Սքանավի այսօրերս կը ծանէ նոյն վարչութեան մէջ պաշտօնավարութեան իր 25 ամեակը։ Այս առթիւ դիւանները պետերն ու փոխ-պետերը յիշատակ մը պիտի ընծայեն անոր։

ՄԱՀ.— Արտաքին գործոց նախարարութեան իրաւաբանական գործերու փոխտնօրէն Վայիս աէյ մեռաւ երէկ առտու։ Թուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի այսօր կէս օրին և մարմինը պիտի փոխադրուի Մեծ Կղզի, հոն թաղուելու համար։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՇՈՒՆԵՐՈՒՆ ՇԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆԸ.— Էսքիշեհիր կը գրեն մեզ դեկտ. 17 թո ով.— Բազմանդամ ընտանիքի հայր մը Մանուկ աղա, անցած գիշեր իր տունէն մօտակայ ալիւրի գործարանը գացած պահուն, ճամբան յանկարծակի քիչ մնաց զոհ կ'երթար քանի մը չուներու բուռն կատաղութեան։ Շունները յարձակեցան անոր վրայ և սկսան խածատել։ Խեղճը ազատելու ապարդիւն ճիգերէ վերջ շնչասպառ կ'իյնայ գետնին. յօշոտելնուն բան չմնար, և տնայիր սրտաճմլիկ աղաղակներ են վրայ օգնութեան կը փութայ դրացիներէն Թուրք երիտասարդ մը, որ հրազէնի հարուածներով հազիւ կը յաջողի շունները խրտչեցնել և կիսամեռ վիճակի մէջ ազատել տարաբաղդ Մանուկ աղան, որուն արիւնոլուայ զգեստները՝ մինչեւ ներքին շապիկը արդէն բզիկ բզիկ եղած էին և երեսունի չափ մեծ ու փոքր խածուածքներով ծածրապէս վիրաւորուած էր այլեւայլ տեղերէն։ Մանուկ աղա այժմ անկողնոյ կը ծառայէ և առ ի չգոյէ բժշկի, անճարակ վիրարոյժ մը կը դարմանէ զինք։ Վիճակը յուսահատական է։

ԻՒՆԻԱՑԻ ՀՐԴԵՀԸ.— Ակէջ առաջ գրած էինք թէ Իւնիայի շուկային մէջ հրդեհ ծագած և բազմաթիւ խանութներ հրոյ ճարակ եղած են։ Տրապզոնի պաշտօնաթերթին վերջին թիւին մէջ կը կարդանք որ հրդեհը սկսած է, Շուկային Նալպանտ փողոցէն, Էյուպ Օղլու Մէչմէտի սրճարանին տակի խանութէն և շենքերուն կից և փայտէ լլալ են համար, շուտով տարածուած է. Ամէնքը արած են 80ի չափ տուն ու խանութ, փուռ և ախոռ։ Քանի մը շենքեր ալ վար առն եւած են։

ԳՅՏԸՊԻՒԳՅԻ Թագաւոր ազգի անուղղութիւնը հաստատող ընդհ. դատաստանի վճիռը գրած էինք անցած օր, Ցիլալին համար գրուած էր նաև թէ երկաթուղիի պարտատոմսեր առած և յետոյ ետ առած է զանոնք։ Այս սեւակ բան մը չէ պատահած բնաւ, այլ զրպարտութիւն մըն է, ինչ որ կ'ապացուցանէ նաև վերոյիշեալ վճիռը։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Երկկ գիշեր ուշ ատեն Հեռագրական Դարձակալութեանց կողմէ մեզ հաղորդուած են հետեւեալ հեռագիրները.—

ԼՈՆՏՈՆ, 2 դ կտ. — Բորթ Արթուրի կացութիւնը չատ տագնապալից է։ Ճաքոնցիք քայլ առ քայլ կ'առաջանան և հակառակ պանակ-զօրաց դիւցազնական ճիգերուն, բերդաքաղքին անկումը մօտ է. պահակազօրաց թիւը արդէն շատ նուազած ըլլալով։

ԲԱՐԻԶ.— Մուքայէնկ կը հեռագրեն թէ ռուս բանակը յարձակողականի սկսելու պատրաստութիւններ կը տեսնէ։

— Ռուս Նաւաբաժինը՝ ծովակալ Բօժէնսթվէնսքիի հրամատարութեան տակ Մատակասքար հասաւ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Թոքիոյէ կը հեռագրեն թէ Միքասոն թանկարժէք նուէրներ տուած է Թոկօ և Բամիմուրա ծովակալներուն։

—Թոքիոյէ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ բուռն կռիւ մը կը մղուի Բորթ Արթուրի Բան-Լուն կշռանի ամրոցին դէմ։

ՎԻԵՆՆԱ.— Ռիւթէր կ'ըսէ թէ ծովակալ Թոկօ բաց-ռնակ-պէս մերժած է Թոքիոյի քաղաքագետութեան կողմէ էապէսի ընդունելութիւն, յայտարարելով որ կացութիւնը նուազ յարմար է մեծաշուք հանդէսներու։ Ծովակալը քանիցս տեսակցութիւններ ունեցաւ իր պաշտօնակիցներուն՝ Իթոյի և Եամամոթոյի հետ, Պալթիկի նաւաքաժինը դիմաւորելու մասին։ Կ'ըսուի թէ ճաքոնցիներն նաւատորմը պիտի ջանայ ամէնէն առաջ քանդել ածխաբարձ նաւերը, յետոյ յարձակելու համար մարտանաւերուն վրայ։

ԲԱՐԻԶ. — Կարտինալ Լանժէնիէս մեռաւ։

—Հանրապետութեան նախագահ Մ. Լուպէ Էլիզէի մէջ ընդունեց Նոր Տարւոյ առթիւ օտար դեսպաններուն շնորհաւորութիւնները։ Ընդունելութեան պահուն, նախագահը իր բաղձանքները յայտնեց խաղաղութեան պահպանման համար։

Եւրոպական Նոր Տարւոյ առթիւ երկկ Ղալաթիոյ Սակարանը գոց էր։

ԿԵԱՆՔԸ ԱՌԱՆՑ ՀԱԻԱՏՔԻ

ԳՐՍՑ ՆԵՐՍԷՍ ԶԷՊ. ԴԱՆԻԷԼԵԱՆ

Սուրկան վրդ.ին այս ժողովրդական քարոզները որ կրօնագիտական ներշնչուն գեղեցիկ գրուածք մըն է ու պատկերացումը քրիստոնէական հաւատքի ու սիրոյ կեանքին վեմ նկարագրին ներկայ ծանկան օրերու ու մանաւանդ Կաղանդի առթիւ ամէնէն յարմարագոյն նուէրն է զոր կ'արժէ տալ մեր երկսեռ պատանիներուն ձեռքը։

— Կեդրոնատեղին է Պալենց գրատունը և կը ծախսուի բոլոր Հայ գրավաճառներու քով։ Գին 5 դանկան։

ԹԻՐԹՈՆ «ՄԱՆԿԱՎԱՐԺ»Ի 67

ԲՈՆՍՈՆ ՏԻՒ ԹԷՐԱՅԼ

ԱՕՔԱՆՊՕԼ

ԹԱՐԻՋԵԱՆ, ՄԵԾ ՏՈՒԱՄ

Թ. Ս. Ր Դ Մ.

ԺԻՐԱՑԻՐ ՇԻՐԱԿԱՑԻ

Ա. Ս Ա Ս

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԻՒՆԸ

ԺԹ.

ԳԵՂԻՆ ԿԱՌՔԸ

Քօլար աղջկան աչքերը կապեց և թաչկինակը գլխին եռու պարապեցուց։

—Ջանք մի՛ ընէք օ՛ր երթալնիդ հակնալու, ըսաւ, ապա թէ ոչ երկար աեն կը մնաք հոն։

Սբրիզ սկսած էր դողալ։ Այս ամէնը այնքան տարօրինակ կը թուէին իրեն որ աչքերուն գործածութենէն ալ զրկուած ըլլալով, սկսաւ կարծել թէ սոսկալի երազ մը կը տեսնէր և թէ չատ չէր պիտի տրթնար Դանել արուարձանի իր փոքր սենեկին մէջ, ճերմակ կասէ վարագոյրներուն տակ, երբու քայլ հեռու վանդակն ու իր թռչունները իրենց առտուան երգով կ'ողջունէին տրեւին առաջին ճառագայթները։ Բայց կառքը կը թաւալէր միշտ և իր կանոնաւոր ու միօրինակ շարժումը իսկոյն խլեց Սբրիզը իր պատրանքներէն։ Սառուցիւ կառքի մէջ էր, մարդու մը քով որ մթագին գազանիքներու վրայ կը խօսէր իրեն տարտամօրէն, ամայի ճամբու մը վրայ, գիշերուան մէջտեղ, աչքերը կապուած, և օ՛ր երթալը չգիտնալով։ Ժամը որ անցաւ, թերեւ աւելի ահաւոր և սրտաճմլիկ էր աղջկան համար քան առջի ժամը։ Միայն կօւգային Քօլարի խօսքերը Պաքարայի առթիւ և կը փորձէր վանել անոնց աղետալի նշանակութիւնը։ Բայց կը յիշէր այն ատեն որ մեզաւորուհին չատ անգամ ջանացած էր Լէոն Բօլանէն և իր պարկեշտ ու աղքատիկ կեանքէն բաժնել զինք մոլութեան ասկեղծ պերճութիւնները ընդունմարել տալու համար իրեն։ Եւ Քօլարի խօսքերը, այս մտածումին վրայ, ախուր ճշմարտութեան դրոշմ մը կը ստանային։ Սբրիզ կը սիրէր իր քոյրը և անոր մեղքերուն վրայ կ'արգահատեր, առանց զանոնք պարտաւորելու քաջութեան։ Անձնուէր էր անոր և մինչև այն ատեն հաւատացած էր անոր անայլայլ սիրոյն։ Դատեցէք ուրեմն վիշտը զոր զգաց երբ խորհեցաւ որ սուտ խօսած էր իրեն, թէ սուտ էր զինքը խլել նշանածին ձեռքէն և նետել բազուկներուն մէջ այն սոսկալի ծերունին որմէ ազատած էր Ո իլերմսի յանկարծական միջամտութեան շնորհիւ միայն։ Այս բոլոր խորհրդածութիւնները, տեղի ունեցած եղերերգական ու տարօրինակ դէպքերուն յիշատակին խառնուելով, վերջապէս տեսակ մը տենդային ուժասպառութեան և վշտագին թմրութեան մէջ ձգեցին Սբրիզը, որ Քօլարի ձայնէն միայն սթափեցաւ։ Կառքը կեցած էր։

— Օ՛ն, Օրի՛որդ, արթնցէ՛ք, ըսաւ Քօլար, որ կը կարծէր թէ Սբրիզ վասակարեկ քունի մը տեղի տուած էր։

— Չեմ քնանար, պատասխանեց Սբրիզ։

— Հասանք։ Ելէք ձեռքս բռնեցէք, չարունակեց Քօլար որ առաջին անգամ ինք դուրս ելաւ կառքէն եւ աղջիկը թեւերուն մէջ առաւ, վար իջեցնելու համար։

— Է՛հ, է՛հ, մրմռաց Քօլար ցած ձայնով, Աստուած ներէ ինծի։ Դէշ չաղխատեցանք։ Արշալոյսէն առաջ Բրուչլոնը վանդակին մէջ պիտի ըլլայ։

Կառքը կեցած էր բաւական խորունկ տեսակ մը ձորակի մէջ, որ կատարելապէս ամայի էր և ուր կը սկսէին սպրդիլ այն տարտամ ու անորոշ նշոյլները որոնք մերձակայ արշալոյսը կը ծանուցանեն։ Լուսաւոր կէտ մը չկար որ ասունի մը գոյութիւնը յայտնէր չորջակայքը։ Սակայն կառքը կեցած էր մեծ պտի մը քով որուն մէջտեղ գուռ մը բացուած էր։ Կարծես թէ մեծ կալուածի մը շրջապատն էր։

—Պրր, ըսաւ Քօլար, այս անձրեւը կը տատեցնէ, Օրի՛որդ։ Աշխոյժ կրակ մը պիտի ունենանք հիմա։

—Ես չեմ մտիր, մրմռաց Սբրիզ ինքնամփոփ տարտղներու անտարբերութեամբ։

—Եկէ՛ք, ըսաւ Քօլար և զարկաւ փոքրիկ դրան որ իսկոյն բացուեցաւ։ Քօլար մտաւ, Սբրիզի ձեռքէն բռնած, և ինքզինքը գտաւ ընդարձակ պարտէզի մը մէջ, որուն դիմացի ծայրը կը գտնուէր աւելի քան կը նմանուէր ապաստան մը որուն ճերմակ պատերը դիմակոսած էին հսկայ ծառերով։

—Իրա՛ւ որ, մրմռաց Ուիլիամ մարդը, միայն բարդանն է որ ասանկ մենաւոր վայրեր գտնելու կարող է։ Կարծես թէ Բարիզէն հարիւր մղոն հեռու ենք։

Սբրիզի աչքերը միշտ կապուած էին, բայց իր դէմքը մարմկող անձրեւաց բուռն օդէն և ցեխոտ գետնէն, որու վրայ կը քալէր, գուշակեց որ բաց դաշտի մէջ էր։ Քօլար միշտ բռնած էր Սբրիզի ձեռքէն, և քանի մը վայրկեան տարաւ զայն, ըսելով.

—Մի՛ վախնաք, Օրի՛որդ, չիմիկակ քալեցէք։

Մթնեղոյն ատեն Սբրիզ լսեց քարերու աղմուկ մը որ հեռուէն կը լսուէր և կարծես քիչ քիչ կը մօտենար։ Այս աղմուկը առաջ կուգար սանդալներէ որոնք երբեմն իրարու կը զարնուէին։ Այս սանդալը պարտաւորիչ կոշիկն էր գիւղացիներուն և ընդհանրապէս այն անձերուն որոնք ձմեռը գիւղի մէջ կ'ապրին։ Ցորչափ կը մօտենար ազմուկը, Քօլար կարծես դէպ այն կողմը կ'երթայ, Սբրիզը առաջնորդելով միշտ, այնպէս որ վերջապէս հանդիպեցան իրարու, և աղջիկը կրցաւ լսել անոնց փոխանակած խօսքերը։

—Անհաւատիկ թռչունը, լսաւ Քօլար։

—Աղէ՛կ, պատասխանեց խուպտ և սուր ձայն մը որ սակայն էրիկ մարդու մը չէր պատկաներ։ Վանդակը աղէկ է, պիտի հսկեմ։

Քօլար ձգեց Սբրիզի ձեռքը և ըսաւ.

—Մնաք բարով, Օրի՛որդ, կրնաք հիմա ձեր աչքին կապը քակել։

Սբրիզ ձեռքը իսկոյն տարաւ կապին զոր խլեց, և վերջապէս աչքին գործածութիւնը վերագտնելով, ոյզ ու հեռաւոր ակնարկ մը ձգեց իր չորջը։ Առաջին նշոյլները թոյլատրեցին իրեն նշմարելու որ ընդարձակ պարտէզի մը մէջ էր, բարձր պատերով եղերուած և կաղամախիներու կրկին ցանկով մը շրջապատուած, որոնք արտաքին տեսարանը կը խափանէին։ Իր դէմը էր գտնուէր երկայրի փոքր տուն մը, մեծ ծառերով շրջապատուած որոնք գարնան մէջ անուշակ կիսովին կը ծածկէին զայն իրենց կանաչագարդ գմբեթին տակ։ Պատերէն վեր, ակնարկը օ՛ր կոզմ ալ դարձուէր, կը նշմարուէր բլուր մը, որ ենթադրել կուտար թէ տուն և պարտէզ կանգնուած էին ձորակի մը խորը։

(Շարունակելի)

ՏԻՐ ՈՒ ՏՆՕՐԷՆ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԺԱՄԱՑՈՒՑԻՐ, ԼԱՄՊԱՐԻ, ՎԱՌԱՐԱՆԻ, ՄԸԼՍԻ ՄԵՐԵՆԱՑԻ, ՇԻՇԵՂԻՆԱՑ ԵՒ ԱՅԼ ԶԱՆԱԶԱՆ ՎԱՃԱՌՈՑ, ԵՒՆ.

ՀԻՄՆԵԱԼ 1870 ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ

Ա. ՓՕՓԼԻ Ա. ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

Կ. Պոլիս, Ֆինճանճըլար, Ամերիկեան խան թիւ 21

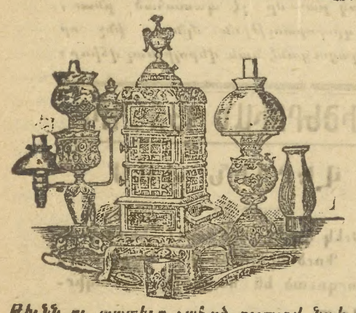

Մեր հաւատարիմ ու միր գործունէութեամբ յառաջ տարած երեսունհինգ տարուոյ սոյն վաճառատունը այսօր, ինչպէս ի Թուրքիա, նմանապէս և Յունաստանի՝ իր ստացած պատուարեր ծանուանվեր, բաղդն ունեցաւ Թուրքիոյ, Ռումանիոյ և Պուլկարիոյ համար՝ միակ ներկայացուցիչն ըլլալ՝ Ամերիկեան ժամացոյցի հռչակաւոր ասեղ՝

NEW ENGLAND WATCH Cie՝

օրուն հարթաւոր տարածուած է արդէն բովանդակ Ամերիկայի և Եւրոպայի երկիրներուն մէջ։ Միեւնոյն վաստակաւորութիւնն ու պատիւը չունած ըլլալով նաև Ամերիկեան լամպարի և վառարանի ևն. փայտրիգաներու ուշնա, մեծ յաջողութեամբ կրցած ենք նաև անոնց միակ ներկայացուցիչն ըլլալ Թուրքիոյ մէջ՝ կեդրոնատեղի ընտրած ըլլալով միայն ի Կ. Պոլիս։

Վաճառատան մէջ ամէն ժամանակ պատրաստ կը գտնուին մեծ քանակութեամբ ոսկի, արծաթ և մետալեայ ժամացոյցներ արական և իգական սեռին յատուկ՝ խիստ ճաշակաւոր և վերջին նորաձեւութեամբ. ինչպէս նաև պիւռօյի և պատի ժամացոյցներ։

Կը գտնուին նաև Ամերիկեան ամենավերջին նորաձեւութեամբ ու ամէն տեսակէ, չիլով և առանց չիլի (բարիւղի) լամբարներ, մեծ սրահներու, սենեակներու և գրասենեակներու յատուկ, նաև պիւռօյի և պատի յատուկ։ Նոյնպէս նաև քարիւղի, փայտի և հանքածուխի վառարաններ՝ սրահներու և սենեակներու յատուկ ևն. ևն.։

Թէ՛ Տնական և թէ՛ Գաւառներու յանձնարարութիւնք կ'ընդունուին ու կը կատարուին փութով և ամենայն ճշտութեամբ։

Սոյն վաճառատունն հիմնուելէն մինչև քսայոր ամենայն ուղղութեամբ չարունակած ըլլալով, մեզ հարար միմիայն նպատակէնք ընտրած ենք «մեր չանը յանախորդաց օգին մէջ փնտռել»։

Եւ այսպէս երկար ժամանակամիջոցի մը մէջ, վերջապէս մեր ջանքերն առաջ ի գուր վատնած ըլլալէ՝ կարողացած ենք մեծ յաջողութեամբ Պատ. յանախորդաց համակրանքը չահել։ Պարծանք է մեզ ըսել թէ հարութիւնն ամենայն գոհունակութեամբ՝ առանց օձ և տեսակետով խարուած ըլլալու՝ օգտուած է սոյն Ամերիկեան վաճառատունէն։

Մեծ յոյս ունինք թէ սոյն վաճառատան մէջ գտնուած ամէն տարանք, իր տեսակներուն մէջ տոկունութեամբ. գեղեցկութեամբ, ճաշակով ու արժեքով միանգամայն պիտի սիրուին ու փնտռուին բոլոր անոնցմէ՝ որոնք միանգամ նոյն իսկ տեսած են կամ լսած անոր տեսակն ու համբաւը։

Միակ այցելութիւն մը ինքնին կատարել փորձ մը պիտի ըլլայ պատ. յանախորդաց համար, որոնք անտեսագիտաբէն պիտի զգան նոյն ապրանաց կարեւորութիւնն՝ եթէ բարեհաճին փնտռել Ամերիկեան այս վաճառատունն, որ միակ կեդրոնատեղին է Կ. Պոլսոյ մէջ զուտ Ամերիկեան վաճառաց։

Ամերիկեան լամբարի չիլերուն մէջ երկու տեսակին գիներն են, Նօ 8 չիլ 18 ղրշ. ուզինն. Նօ 14 չիլ՝ 18 ղրուշ առ զինն։ 50—17

Լ'ԻՒՆԻՕՆ

ԵԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐՇԸ ՎԷ ԷՕՄԻ ԻՂՈՒՆ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԻԱՍ

1828 ՎԷ 1829ՏԱ ԹԷՔՍԻՕ ԳԼԼԸՆՄԸՆ

Մէրքեզի իսարեսի — Բարիզտէ, Վանցօմ մէյսանրնեա 9 նիւմէրոյը տայիրէի խուսուսիյէրինտէ

ՀԱՅԻՒՆ ՑԻՒՊԷՍԻ

Սէրմայէ վէ իհթիեաթ 119,000,000 ֆր.
1903ին թահսիլաթը 25,000,000 »
Թէսիէ օլունան զիյան 284,000,000 »
Սիկուրթայը էմլաքնի գիյմէթի 22 միլիառ։

ԷՕՄԻԻՐ ՑԻՒՊԷՍԻ

Սէրմայէ վէ իհթիեաթ 161,500,000 ֆր.
1903 բրիմ թահսիլաթ 12,000,000 »
Թէսիէ օլունան զիյան 130,000,000 »
Դիկուրթասասլանէօմիւր 278,000,000 »

ՊՈՒ ՇԻՐՊԷԹ կաեէթ միւասթա չէրսիթ իլէ Թիւրքիատա սիկուրթա գայտ իսէր ԷՕՄԻՒՐ ՍԻԿՈՒՐԹԱ չիւսէսի տախի միւԹեէիթ սուրէթաե վէ խարուսի էհվէն ֆիյաթլարա էօմիւր սիկուրթա խէր։

ՇԻՐՊԷԹԻՆ ՊԱՆԴԱՄԸ «Օսմանլը Պանքասը» սոր. Թիւրքիա վէ Մէսմանլիքը Շարգիյէ իլէն միւտիրիյէթը ուսմանիյէ = Սթամպուլատ, Սուլթան Համամնատա, Քաթրրճը Օղլու Բասատը

Միւտիրի ուսմանիսի — ՍԻՄՈՆ ՔԱՅՍԷՐԼԻԱՆ

Միւտիր մուավինի — ՄԻՒՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

Ղարթատատ ալրուճա պիր Շիւպէսի օլտուղը կիպի՝ Մէսմանիքը Մահրուսէնին հէր Թարաֆընատա տախի խուսուսի ամանալարը վար սոր։ 4

ԳԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ ՔՆԱՏՈՂԱԿԱՆ

Գոլոյ ամէնէն հին դեղարաններէն հարատանօթ ԻՐԻԴԱՐՈՒԼԻԻ դեղարանը՝— որ 1510 տարուան գոյութիւն մը ունի — այս անգամ իր հաստատութիւնը առած է եւրոպական նոր դրութեամբ ծաւալ մը։ Դեղերու թարմութիւնը ապահովցնելու համար Եւրոպայի մեծ գործարաններուն հետ յարաբերութեան մէջ մտնելէ յետոյ՝ մասնաւոր սենեակ մը ալ սարքած է ուր կ'այցելեն յաջողագարդ Մարգարաքոս համբաւաւոր բժիշկներէն ուրեք ուրեք իւրաքանչիւրն իր «մասնագիտութեան» մէջ կը դարմանէ զանազան հիւանդութիւններ. ինչպէս, թոքի, լեռդրի, պէօվրէկի, բերնի, ականջի, ջղային ալլազան հիւանդութիւններն, գայդիսական պատ և անոր յարակից պարագաները, մորթային ևն. ևն.։

Վերոյիշեալ տոքթորները ամէն օր ներկայ կը գտնուին, սակայն ատոնցմէ հետեւեալ մասնաւոր օրերու կ'այցելեն.

Տր. Գ. Ճէլալ էֆ. Դշ. օրերը կէս օրէն վերջ
Տր. Ի. Գոդոսեան էֆ. Շբ. » » » » (Ջղային հիւանդ.)
Տր. Գ. Ֆինճանճեան էֆ. Բշ. Եշ. Ուր. » » »
Տր. Գ. Գալայճեան էֆ. Գշ. Ուր. Շբ. կէս օրէն վերջ

Դարմնատունը վարկ մը ալ բացած է Գոլոյ արուարձաններէն իրեն գիմաց «Ճանօթ» յանախորդներուն։ Հաստատութեան ի վաղուց ունեցած սկզբունքին հաւատալ — որ է ուղղամտութիւն — դեղագրերուն պատէնը միշտ կէտ առ կէտ կը գործադրուին կատարեալ խղճի մտօք։ Աւելցուցէք այս առաւելութիւններուն գիներու մասին ընծայուած անմրցելի պայմաններն՝ ու այն ատեն գոհունակեամբ պիտի դիմէք առ դեղարանն

ԻՔԻ — ՔԱԲՈՒԼՈՒ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ Ա. ԹՈՒԼԱՊԷՆՏԱԵԱՆ

ՊԱՀԱՃԷ ԳԱԼՈՒ ԹԻՒ 32

Ուրքար ուրեր բժիշկները ձրի կը նային առաւօտուընէն մինչեւ երեկոյ

Դեղարանս զրկուած բոլոր անալիզները՝ ըլլայ բժշկական, արհեստական և մանրադիտական, կը կատարուին կայս. Պոլսոյ քիմիագէտ Տքթ. Սինկրոս և իր ընկերը՝ Բժշկական վարժարանի ուսուցիչ մասնագէտ ճէլալեան էֆ.ներու կողմէ։

ԸՆՏԻՐ ԶԿԱՆ ԻՒՂ 7—20

185 ՍԱՆԹԻՄԵԹՐ

ՕԳՏՈՒԵՑԷ՛Ք, ՕԳՏՈՒԵՑԷ՛Ք, ՏԻԿՆԱՑԷ ԵՒ ՏԵԱՐԷ

Եթէ կ'ուզէք ձեր դէմքին հրապոյրը աւելցնել, մազերնիդ ու պէխերնիդ խնամելով։ Եթէ կ'ուզէք մորթային զզուելի հիւանդութիւններէ խուսափիլ, գործածեցէք ԱՆՆԱ ՍԻԼԼԱԿի օծանելիք անուշահոտ իւղը՝ որ մազերը դարմանելու և արմատները զօրացնելու համար բոլոր Եւրոպիոյ մէջ իբր միակ դեղ ընդունուած է։ Պեխերու և մօռուսի ածու�ալ կը փութացնէ և կարճատեւ գործածութեան մը վերջ կը շնորհէ անոնց արտասովոր առատութիւն և բնական փայլունութիւն։ Բաց ասի մազերը ճերմնալէ զերծ կը պահէ մինչեւ խոր ծերութիւն։ Ուստի իր գիւրամատչելի գնոյն և բազմապիսի օգտակարութեանցը համար ջերմապէս կը յանձնարարուի յարգոյ հասարակութեան գործածել՝ Անննա Սիլլակի դեղը։ Գինն է 3 կուրուշ 27 ղրուշ։

Ներկայացուցիչն գրասենեակն է Զէյնէեան խան թիւ 22, Կալաթա։ Կը վաճառուին հեռաւոր Տեարց դեղարաններու մէջ։

Բերա, Իսմէն Տէլասուտա թիւ 298.
Կալաթա Հերակլէս Տէմիրճեան՝ թիւ 32.
Ենի Ճամի, Մէհմէտ Բեազիմի մթերանոցը և իր մասնաճիւղերուն մէջ.
Ենի Ճամի, Գ. Արսէն, թիւ 71.
Կէսրի Փաշա, Լ. Կիւմիւշեան թիւ 5.
Վէզնէճիլէր, Հ. Համտի.
Գուզկունճուք Ֆարմասի Սանթրալ։

50—24 Ընդհանուր ներկայացուցիչ Թուրիոյ՝ ՀԱՅԿ ՓԱՓԱԶՕՂԼՈՒ

ՆՇԱՆ ԶԱՄԻԶԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ՄՈՄԵՐՈՒ

ԵՒ

ՄԿՐՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱԳԻՈՒՍՏՆԵՐՈՒ

Կ'ուզէ՞ք հարսնիքներնուդ փայլը աւելցնել, գեղատեսիլ «էֆէ» մը տալ մօտերուն, դիմեցէք ՆՇԱՆ ԶԱՄԻԶԵԱՆ՝ի վաճառատունը, ուր բացի պատրաստ գտնուած մոմերէ կը զարդարուին նաև մեծ խնամով վերջին նորաձեւութեամբ ճաշակաւոր մոմեր, անմրցելի ժամն գիներով։ Կը գտնուին նաև հոն հարսի կիրանա, քողք, քողքի մնուկ, զարդարուած կողով, ծաղիկ, փեսաւոր, ևն. ևն. ևն.։

Փութացէ՛ք, հարսնիքի Տէրեր, այցելել անգամ մը Նշան Զամիչեանի հարսանեկան մոմերու ճոխ վաճառատունը, ուր ոչ միայն ձեր ճաշակը, այլ նաև ձեր քսակն ալ գոհացում պիտի գտնէ։

ՍԵԱԼ ՏԵՂ ՉԵՐԹԱՔ

ՆՇԱՆ ԶԱՄԻԶԵԱՆ

Կ. Պոլիս, Բամանբօ խանի տակ, թիւ 86 25—50

ՏԻԳՐԱՆ ՄԱՐԶՊԱՆԵԱՆ

ՎԻՐԱՒՈՐՈՅ - ՍԱՌԱՄԱՐՈՅՑ

Կը բուժէ ոսկրայի ամէն տեսակ գաւերը և լինտերու հիւանդութիւններ։ Ամերիկեան դրութեամբ, և կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ փոքր ակռաները կը լեցնէ՝ երկար տարիներ առանց ցաւի դիմանալու պայմանաւ։

Ոսկիի և քառչուի վրայ նորոք և դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստէ, բնականին ճիշտ նման։ Հիւանդ կ'ընդունի առն օր. Բծրտ. Մեծ Փողոց, Պէօյիք Փարմաք-Դրաբտ. Փէյքէզ Օղլու տարտարման թիւ 3.

Երեւաբթի և Ուրբաթ օրերը ազքաները ձրի կը դարմանուին։ 9—10

ԿԱԶՄՍՐՄԱԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

ԱՐՇԱԿ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Սուլթան Համամ, Թօփալեան խանՃՆ վար, Զրճկըր օղլու խան, թիւ 1

Կազմարարութիւնը ներկայիս մէջ արհեստ դարձած է։ Նրբաճաշակ անձինք իրենց սալօնները զարդարելու համար կը դարձնուին գեղօրներով, կարասիներով և կահերով, նոյնքան ալ իրենց գրասենեակները կը պնդեն ապուեաբեր կահաբերութեամբ համեմատ կազմուած գեղատաս հատորներով, որոնց արտաքին փայլը անչափ շլացուցիչ կ'ըլլայ ու հրապուրիչ։

Արշակ էֆ. Մանուկեան ենկատ առնելով հանրութեան այս պահանջը, իր կազմատուներ օծած է նորագոյն մեքենաներով, կաղապարներով, ոսկեզօծ տառերով և ուրիշ բազմաթիւ կազմարական գործիքներով, որոնց շնորհիւ ամէնէն նրբաճաշակներն իսկ գոհացնելու առտիճան կատարելութեամբ կը կազմէ գիրքեր, թերթերու հատորներ, ալբոմներ, օրագիրներ, տարեցոյցներ, նուէրներու ազօթագիրքներ և այլն։

Մասնագէտ է տուեալ արհեստ ոսկուն, չքնդ ու հաստատակազմ տոմարներ և տօսիէներ կազմելու, որոնցմէ միշտ պատրաստի մթերք մը ունի իր գործատեղիին մէջ։

Դպրոցական տետրակներ պատրաստած է մասնաւորապէս, որոնք թէ՛ ընտիր են և թէ ժան։ 20—7

ՊԱՂՏԱՏ ՕԹԷԼԻ

ՀՈՅԱԿԱՊ ՕԹԵԻԱՆ

Էսկի Զապթիյէ ճասսէսի

Նոր տիճուած գեղակերտ տեսիլքն մէջ

Դէպի Պապը Ալիի գտուիվերը բարձրացողներ կը տեսնեն հսկայ չէնք մը, ճարտարապետական վերջին օրէնքներով գեղակերտ կառուցուած, որ իր արտակարգ չքեղութեան հետ կը բովանդակէ նաեւ առողջապահիկ պայմաններու ամբողջութիւնը։ Այս է ՊԱՂՏԱՏ ՕԹԷԼԻՆ, զոր այս գործերուն մասնագէտ ՅԱԿՈԲ Էֆ. ՆՇԱՆԵԱՆ վարձած է ու կառուցած հիշդ եւրոպական սիստէմով։ Մաքուր ու հանգստաւէտ անկողիններ, օդաւէտ ու լուսաւոր սենեակներ, եւրոպական ու արեւելեան ոճով էֆիմիներ, առատ ջուր ամէն յարկի վրայ, չքեղ սրահներ ընթերցանութեան, հիւր ընդունելու և ժամանցի, ճաշարան համար եղկ ջերմութիւն մը, պարկեշտ և պատուաւոր սպասարկուներ, մաքուր ճերմակեղէն և վերջապէս հանգստաւէտութիւն ապահովուած։ Փափաքողներու համար նաեւ ճաշ օթէլին տակի ՄՕՏՆՈՆ ճաշարանէն։

Գին մէկ առաջնակարգ անկողինի 10 ղրշ. Բ. կարգի՝ 5 ղրուշ։

Յակոբ էֆ. Նշանեան պատիւ ունի ծանուցանել իր առատարի յանախորդներուն թէ բան առաջնորդ կը շարունակէ իր գօմիսիոնի ու գանձումներու և վճարումներու գիւղը, միեւնոյն օթէլին մասնաւոր մէկ բաժանումին մէջ։ Իսկ կոչկավաճառութիւնը կը շարունակէ նոյնպէս Իսկէնտէր Գոլաղի, իր հին վաճառատան մէջ։ 5—10

ԳԼՈՅԻԻՐ ԷԼԵՊԻՍԷ ՄԱՂԱԶԱՍԸ

Ի. ԷՐՄԷՆԵԱՆ Վէ ՇԻՒՐԼԻԲԵԱՍԸ

Իսքանտալ, Սուլթան Համամընատա Թօփալեան խանքն բեմիրլ 2՝ գաքընատա

Էլպի է մաղազինը միյանքնատա հէման էն էսկի վէ էն գիտատ քէսպի էմիրլէրի ԻԹԻՒ օլան վէ 1871 սէնէսինատէ թէէսիս օլունան Ի. ԷՐՄԷՆԵԱՆ պէօյիւք էլպիսէ աէրոդրիթսայ, էսկի նամ ու իւնվանրը վէ մէքանանրը պարատ թէպտիլ ԻԹԻՒՆԷՆ մատատ, ատիպ վէ միւասիր պու ալէմա պիր գաթ տատա իւզէրինէ վէ ԲԷԼԷՏՄԻԼԷ պէզի գարլիթ իսէեվ, Թօփալեան խանքն, ուսմամ իքինճի գաթքնը չէնատեսէ հատ վէ մաղազինրը թէվանատիս նէլմէզ արը։

1. Օրատատ մէկմատա էլպիսէլէրին սան մատա գուսմայ վէ պէշինէլէրինի,

2. Գուսմայլարըն մէքանէթ վէ զէրաֆէթինի,

3. Քէսթիլարրն զանէթ միրէթալ, վէ էվէրիյի օյմասրը։

Բէյնէլան էլօրէն միւէթերէմ միլ. թէերէլերին մէզքիր մաղազալարրմէզատան արրէյատանգլարրնատ գավրիլնէ էմրիրիզ։

Մէզքիր մաղազատա էօյլէ իւզերինէ սէ էլպիսէ նաբրլմազատա սրը։

ՅԻՆՅԱԹ ՄԱԼԴԻՈՒ

ԲԱԶԱՐ ԿԻՐԻՆԼԷՐԻ ՏԷ ԱՋԸԴ ՏՐՐ 2.50

ԶԿԱՆ ԻՒՂԵՐՈՒՆ ԱՄԵՆԱԲԱՆՏԻՐԸ

Ամբարդան ձկան իւղ գործածել ուզողներուն կը յանձնարարուի ՊԼԻԹԻի ԶԿԱՆ ԻՒՂԸ որ կամաց կամաց կը վերանատատէ ոյժ՝ խիստ ակռրդաց հիւանդներուն և հիմնապէս կը բուժէ արեան ապականութենէ առաջ եկած հիւանդութիւնները, մաղձոտութիւնը, խ.ջը (սրրանա), անարիւնութիւնը, տոցդերեսի և ջլատու վէրքերը, հինցած ռումատիզմը, ծանր հարբուխը և անոր հետեւանքը եղող թոքախտը, աղոց անդամներուն թուլութիւնը, ճզղածութիւնը, ոսկորներուն ծռուութիւնը, մանաւորապէս տղոց ոյժ տալու և արիւնը մաքրելու միակ դարմանն է։

ՊԼԻԹԻի ԶԿԱՆ ԻՒՂԸ միակ իւղն է զոր Բարիզի բժշկական Ակադեմիան ընդունած ու յանձնարարած է հանրութեան վստահութեանը, կը ծախուի ամէն մեծ դեղարաններու և մթերանոցներու մէջ. կեդրոնատեղին է Maison L. Frère, 19, rue Jacob, Paris, կեդրոնատեղիս համար ՊԼԻԹԻ անունը փնտռեցէք յիւրերուն վրայ։ Մեր հարբուխի և կուրծքի հիւանդութեանց դարմանումին համար ՊԼԻԹԻի ԲՐԼՅՕԹՈՎ ԽԱՌՆ ԻՒՂԸ փնտռեցէք։ 4

ԱՐԱՍ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԻ

Գոլիս, Գահիչ Գաբու, Գիճ Գիր Զէքիի դիմաց

Կատարեալ դարմանում ամէն տեսակ փտած ակռաներու, և նամանաւանդ կը գետեղէ արհեստական ակռաներ բնական գեղեցկութեամբ։

Ամէն առաւօտ կառուցը կը գտնուի Սկիւտար, Իզմիրլիյ, իր բնակարանը։ Եւ ամէն օր 5—11 դիտել Գոլիս, Գահչէ Գաբու, Գիճ-Գիր-Զէյնիրն դիմաց։

Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ 50—13

ԻԼԱՆ

Մագրի գարիչէրիսէ Գրզ Թաղը նամանալէ Տօսրէվիչ ասգարլնատ վարը 650 զրբա տրտա իւզերինէ մէպի Թէվրի ինթիգալը պիր պապ խանէ մատպաղէ 12 սէնիմ ինթիպարլը 8 սէնիմի էյնամ մալը օլար ոգ միթավիսի հանի Շիւքրի էֆէնտի եէտրլէ պիմիգալյէսէ լիրան Օսմանի 100 զրուշ հիսապլա 300 սատտ լիրան օսմանի պէտլ իլէ Թալիպի էօսնէսնատ թէգարրուր էյլէտիկինէն, զիյատէթ Թալիպ օլանլար նինայէթ օն պիր կիւնէ գատար Զէյմէէնի սաղիր գազատ մանքէմէի չերիէսնէ միւրաճաաթ էյլէմէլերի իլան օլունուր։

13 քեռանը էվվել 320 2